

WWF

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

2016

25

ΧΡΟΝΙΑ
ΔΡΑΣΗΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΗΣ 2016

2016

Η ΔΡΑΣΗ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σταθερή δράση

Γνάρος

Πρότυπη θαλάσσια προστατευόμενη περιοχή με επίκεντρο την προστασία της μεσογειακής φώκιας.

Καβάλα

Βελτίωση βιωσιμότητας αλιευτικού στόλου με στόχο το οικολογικό πρότυπο MSC.

Ζάκυνθος

Προστασία της σημαντικότερης παραλίας της Μεσογείου για την *Caretta caretta*.

Δαδιά

Προστασία απειλούμενων αρπακτικών πουλιών.

Ηράκλειο

Προστασία μικρών νησιωτικών υγρότοπων.

Τήλος

Πρότυπο πρόγραμμα ενεργειακής αυτονομίας με βάση την καθαρή ενέργεια.

Πρέσπες

Προστασία του οικολογικού θησαυρού των Πρεσπών σε συνεργασία με την Εταιρία Προστασίας Πρεσπών.

Δντ. Μακεδονία - Πτολεμαΐδα

Δράσεις για την απεξάρτηση από τον λιγνίτη.

Ενδεικτικές δράσεις

- Προστασία και αποκατάσταση των δασών από τις πυρκαγιές
Χίος Ζάκυνθος Αιγιάλεια Άνδρος

- Περιβαλλοντική εκπαίδευση

Αττική	Ιθάκη	Ζάκυνθος	Κρήτη
Λιβαδειά	Σίφνος	Άστρος	Κουφονήσι
Θήβα	Ρόδος	Κόρινθος	Σκόπελος
Άνδρος	Τήλος	Λέσβος	

- Προστασία νησιωτικών υγρότοπων

Μήλος	Δήμος	Μυτιλήνη
Σκιάθος	Εύβοια	Κρήτη

- Νομική ομάδα υποστήριξης πολιτών

Καλλιθέα	Φωκίδας	Μαραθώνα	Ηράκλειο Κρήτης
Πάρος	Γνάρος	Αθήνα	

- Πολιτικές παρεμβάσεις για την υπεράσπιση σημαντικών περιοχών

Κυπαρισσία	Δαδιά	Χαλκιδική (Σκουριές)
Κορινός Πιερίας	Λέσβος	Αώος

σελ. 32

Χιλιάδες μαθητές αναλαμβάνουν δράση για το αστικό πράσινο και τη διατροφή.

σελ. 22

Χρονιά ρεκόρ για την ωτοκοκία της θαλάσσιας χελώνας στα Σκεκάνια της Ζακύνθου.

σελ. 16 ΚΑΒΑΛΑ

Η Καβάλα δείχνει τον δρόμο για βιώσιμη αλιεία σε όλη τη Μεσόγειο.

σελ. 12 ΚΥΚΛΑΔΕΣ

Ξεκινά η προστασία της Γυάρου, της νέας κοιτίδας ζωής στις Κυκλάδες.

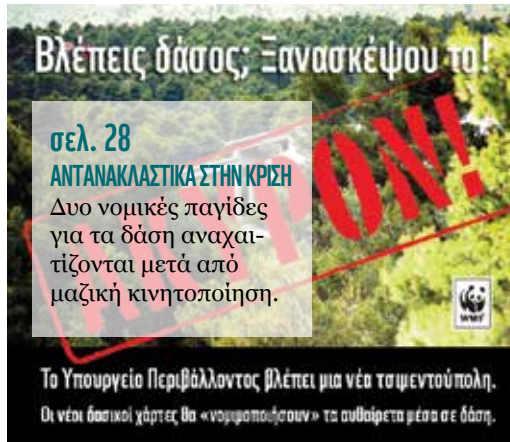
Βλέπεις δάσος; Ξανασκέψου το!

σελ. 28

ΑΝΤΑΝΑΚΛΑΣΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

Δυο νομικές παγίδες για τα δάση αναχαιτίζονται μετά από μαζική κινητοποίηση.

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος βλέπει μια νέα τσιφεντούπολη. Οι νέοι βασικοί χάρτες θα «νομομοποιήσουν» τα αυθαίρετα μέσα σε δάση.

σελ. 30 COP21

Η διεθνής πίεση οδηγεί σε ιστορική συμφωνία για την κλιματική αλλαγή.

σελ. 29

Στην Άνδρο, πολίτες, μαθητές και φορείς αναλαμβάνουν δράση για τις πυρκαγιές.

WWF

25

ΧΡΟΝΙΑ
ΔΡΑΣΗΣ

Απολογισμός με άρωμα 25ετίας

Φέτος γίναμε 25 ετών. Τον Ιούνιο του 1991 ιδρύθηκε το WWF Ελλάς ως εθνική οργάνωση του διεθνούς δικτύου του WWF. Σήμερα, προσπαθούμε να δουλεύουμε με τον ενθουσιασμό, τον ακούραστο δυναμισμό, το πάθος και την αγάπη για τη ζωή που έχει ένας εικοσιπεντάρης. Ταυτόχρονα, όμως, αξιοποιούμε την εμπειρία και τη γνώση που αποκτήσαμε κολυμπώντας από νωρίς στα «βαθιά». Να μερικά από τα σημαντικότερα ορόσημα στην πορεία αυτής της ενηλικίωσης.

Δημήτρης Καραβέλλας, Γενικός Διευθυντής

1. Η ΠΡΩΤΗ ΔΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η αναδάσωση του Υμηττού το 1969 ήταν η πρώτη δράση του διεθνούς WWF στην Ελλάδα. Δεκάδες σημαντικές δράσεις ακολούθησαν και αποτέλεσαν τη «μαγιά» για την μετέπειτα ίδρυση του ανεξάρτητου ελληνικού γραφείου του WWF Ελλάς.

2. ΚΑΙ ΕΓΕΝΕΤΟ... WWF ΕΛΛΑΣ

Το 1991, ο δηλωμένος φιλέλληνας και συνιδρυτής του διεθνούς WWF Λουκ Χόφμαν, είδε τις προσπάθειές του για ίδρυση ελληνικής οργάνωσης του WWF να γίνονται πραγματικότητα: μαζί με τους Κλωντ Μαρτέν, Γενικό Διευθυντή, Πήτερ Κράμερ, Διευθυντή Προγράμματος του WWF International και τον αρχιτέκτονα Θύμιο Παπαγιάννη, υπέγραψαν το καταστατικό ίδρυσης του WWF Ελλάς, αρχικώς ως αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία.

Ας θυμηθούμε μερικά ορόσημα στην ιστορία μας:

3. ΤΟ ΜΑΙΕΥΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΚΑΡΕΤΑ

Η θαλάσσια χελώνα στις αρχές της δεκαετίας του '90 γεννούσε μετ' εμποδίων και βασάνων στη Ζάκυνθο. Με υποστήριξη από όλη την Ευρώπη, καταφέραμε το 1994 να αγοράσουμε τη γη που περιβάλλει τα Σεκάνια, προστατεύοντας έτσι απόλυτα τη σημαντικότερη παραλία για την καρέτα σε όλη τη Μεσόγειο. Στο πλευρό μας στάθηκε η διεθνής οικογένεια του WWF, δεκάδες χιλιάδες φίλοι μας και ο Λουκ Χόφμαν με προσωπικό του αγώνα.

4. ΕΠΙΚΗ ΜΑΧΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΧΕΛΩΟ

Πρώτο, και συνεχιζόμενο, πεδίο μάχης ήταν το παράλογο σχέδιο για εκτροπή του ποταμού Αχελώου, με τεράστιο περιβαλλοντικό και οικονομικό κόστος για τη χώρα. Κρατάμε αυτόν τον αγώνα 24 χρόνια τώρα, μαζί με άλλες οργανώσεις, πετυχαίνοντας μεγάλες, δικαστικές κυρίως, νίκες.

5. ΑΓΩΝΑΣ ΓΙΑ ΠΡΑΣΙΝΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ

Το 1999, μιλήσαμε για ένα θέμα που τότε ήταν σχεδόν ταμπού: για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 και το μεγάλο κόστος για το περιβάλλον που θα είχαν τα ολυμπιακά έργα. Δώσαμε μαζί με άλλες οργανώσεις μεγάλη μάχη ειδικά για τον Σχοινιά, όπου μπορεί να μην καταφέραμε να σταματήσουμε την κατασκευή του κωπηλατοδρομίου, πετύχαμε όμως να ενταχθεί η περιοχή στο δίκτυο Natura 2000 και να ιδρυθεί το Εθνικό Πάρκο.

6. ΑΓΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΔΑΣΗ

Το καλοκαίρι του 2007 κατακάηκε η Πάρνηθα, η Ηλεία, η Εύβοια, και εκατομμύρια στρέμματα πολύτιμης δασικής γης σε όλη την Ελλάδα, κοστιζοντας τη ζωή σε δεκάδες ανθρώπους. Δεν χάσαμε χρόνο. Πήγαμε επί τόπου στις καμένες περιοχές για να τις καταγράψουμε και να δουλέψουμε με τις αρχές για την αποκατάσταση και την προστασία τους. Μείναμε σε κάποιες από αυτές για αρκετό καιρό παρακολουθώντας άγρυπνοι για καταπατήσεις, παρανομίες και προβλήματα στην αναγέννησή τους.

7. ΘΕΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Ξεκινήσαμε με τον λιθάνθρακα και συνεχίζουμε τη μάχη απέναντι στις οικονομικά και οικολογικά καταστροφικές λιγνιτικές μονάδες παραγωγής ενέργειας που σχεδιάζει η ΔΕΗ. Δεν αναδεικνύουμε μόνο το κόστος για το περιβάλλον και την υγεία των πολιτών, αλλά και τεκμηριώνουμε οικονομικά βιώσιμες προτάσεις για καλύτερες καθαρές πηγές ενέργειας.

8. ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΖΩΗΣ

Ξαμοληθήκαμε σχεδόν σε κάθε άκρη της οικολογικά σημαντικής Ελλάδας, ώστε μαζί με την προστασία των βιολογικών θησαυροφυλακίων να δώσουμε ζωή σε γωνιές ξεχασμένες από την πολιτεία. Αν σημειώναμε σε χάρτη όλα αυτά τα σημεία, θα τον γεμίσαμε με φωτεινά σημάδια: Δαδιά, Δέλτα Έβρου, Κερκίνη, Πρέσπα, Πίνδος, Αμβρακικός, δέλτα Αξιού, Κοζάνη, Πάρνηθα, Ηλεία, Αιγιάλεια, Ταΰγετος, Χίος, Καστελόριζο, Κρήτη και αμέτρητα ακόμα.

9. ΖΩΝΤΑΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Αντιπαθώντας την ηττοπάθεια απέναντι στα μεγάλα προβλήματα που ομολογουμένως αντιμετωπίζει η χώρα, μπήκαμε μπροστά για να δώσουμε πραγματικές λύσεις. Το 2013 ολοκληρώσαμε την πρότασή μας για μια ζωντανή ελληνική οικονομία, εντοπίζοντας συγκεκριμένες «πράσινες» μεταρρυθμίσεις που δεν θα ωφελήσουν μόνο το περιβάλλον, αλλά και θα «ξεκλειδώσουν» τις δυνατότητες ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.

10. ΤΑ ΘΡΑΝΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

Μέσα από τα 25 χρόνια περιβαλλοντικής εκπαίδευσης δώσαμε γνώση και οικολογική αυτοπεποίθηση σε χιλιάδες παιδιά, πολλά από τα οποία τα υποδεχόμαστε πια ως ενήλικες δικούς μας φίλους και περιβαλλοντικά ενεργούς πολίτες.

Με τη δική σας υποστήριξη

Στα 25 χρόνια μας δεν ήμασταν μόνοι. Λάβαμε πολλή αγάπη από εκατοντάδες εθελοντές και υποστηρικτές. Και λάβαμε μεγάλη υποστήριξη για το σύνολο του προγράμματός μας από πολλά ιδρύματα και πιστούς υποστηρικτές μας, με κυριότερα το Ίδρυμα ΜΑΒΑ που ίδρυσε το 1994 ο Λουκ Χόφμαν, και το Ίδρυμα Λεβέντη. Η σχέση μας με τη διεθνή οικογένεια του WWF υπήρξε πάντα μεγάλο στήριγμα, σε όλες τις δύσκολες περιόδους, και σε κάθε μεγάλη μάχη.

Θεοδότα Νάντσου,
Επικεφαλής περιβαλλοντικής πολιτικής

Μέσα στα 25 αυτά χρόνια, έχουμε υλοποιήσει περισσότερα από 300 έργα και δραστηριότητες που μας έχουν φέρει σε κάθε γωνιά της χώρας μας, αλλά συχνά και έξω από αυτήν, στο πλαίσιο διακρατικών και διεθνών πρωτοβουλιών. Έχουμε αναδείξει και συμβάλει στην προστασία περιοχών και ειδών ευρωπαϊκής και παγκόσμιας σημασίας, και έχουμε θέσει τις βάσεις για προσιτά και προσαρμοσμένα προγράμματα που έπειτα αγκαλιάστηκαν και συνεχίστηκαν από άλλους περιβαλλοντικούς φορείς και οργανώσεις πολιτών. Με γνώμονα τον στρατηγικό σχεδιασμό και τη λογοδοσία στους υποστηρικτές μας και την κοινωνία συνολικά, δεν κάναμε ποτέ αυτό που απλώς μας ζητήθηκε ή που απλώς μπορούσαμε – μείναμε σταθερά προσηλωμένοι στο να κάνουμε αυτό που χρειαζόταν.

Κωνσταντίνος Λιαρίκος,
Επικεφαλής περιβαλλοντικού προγράμματος

25
ΧΡΟΝΙΑ
ΔΡΑΣΗΣ

Ο δικός μας Λουκ

Ο Λουκ Χόφμαν (Luc Hoffmann), ιδρυτής μας, και συνιδρυτής του διεθνούς WWF, έφυγε από τη ζωή το περασμένο καλοκαίρι. Αν και η ηλικία του ήταν μεγάλη, ο ίδιος δεν κουράστηκε ποτέ να αγωνίζεται για να σώσει όσα ήταν πραγματικά πολύτιμα για εκείνον: τη φύση που χανόταν και τις ανθρώπινες κοινότητες που εξαρτώνται από αυτήν.

Ζωολόγος με διδακτορικό στην ορνιθολογία, ο Λουκ από παιδί έδειξε τη λατρεία του για τη φύση και ειδικά για τα πουλιά των υγροτόπων: το πρώτο του επιστημονικό άρθρο το έγραψε όταν ακόμα πήγαινε σχολείο. Η αφιέρωσή του στην προστασία της φύσης ήταν στη φύση του: το 1954 ίδρυσε τον βιολογικό σταθμό Tour du Valat, το 1961 συνίδρυσε το WWF, ενώ μια δεκαετία αργότερα υπήρξε κύριος εμπνευστής και θεμελιωτής της περιφημής Συνθήκης Ραμσάρ για τους υγροτόπους. Στα 93 χρόνια της ζωής του στήριξε επιστημονικά και συχνά με την προσωπική του παρουσία την ίδρυση πολλών πάρκων προστασίας της βιοποικιλότητας και τόνωσης των τοπικών κοινωνιών, όπως η Ντονιάνα στην Ισπανία και το Μπανκ ντ' Αργκέν στη Μαυριτανία.

«Ήθελε όλος ο κόσμος να είναι τόπος αρμονικής συμβίωσης ανθρώπου και φύσης, ώστε καμία ειδική προστασία να μην είναι πια αναγκαία.... Όπως οι μελισσοφάγοι που αντιστέκονται στον άνεμο, ήταν ευγνώμων όταν έπιανε μερικές μύγες – όμως η πραγματική του φιλοδοξία ήταν να αλλάξει τον ίδιο τον άνεμο».

The Economist

Λάτρης της Ελλάδας, την επισκέφθηκε αμέτρητες φορές από τις αρχές της δεκαετίας του 1950, ενώ υποστήριξε οικονομικά και πάρα πολλές οργανώσεις προστασίας της φύσης. Πρώτη και παντοτινή μεγάλη του αγάπη, η Πρέσπα, την οποία πάντα αγαπούσε σαν σπίτι του. Μέχρι και 3 χρόνια πριν τον θάνατό του, ο Λουκ επισκεπτόταν την Πρέσπα για να συμμετάσχει στη Γενική Συνέλευση της Εταιρείας Προστασίας Πρεσπών, ενός από τα αγαπημένα «παιδιά» του και δικής μας αγαπημένης «αδελφής» οργάνωσης.

Για την αναμφισβήτητη και μεγάλη συμβολή του στην προστασία της ελληνικής φύσης, ο Λουκ τιμήθηκε το 1999 από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με το μετάλλιο του Τάγματος του Φοίνικα.

- EX** Εξαφανισμένο
Extinct
- EW** Εξαφανισμένο στο φυσικό του περιβάλλον
Extinct in the Wild
- CR** Κρίσιμως κινδυνεύον
Critically Endangered
- EN** Κινδυνεύον
Endangered
- VU** Τρωτό
Vulnerable
- NT** Σχεδόν απειλούμενο
Near Threatened
- LC** Μειωμένου ενδιαφέροντος
Least Concern

Τίγρη *Panthera tigris*

Η πρώτη αύξηση μετά από 100 χρόνια!

Το 1900 υπήρχαν 100.000 τίγρεις ελεύθερες στη φύση, ενώ το 2010 είχαν απομείνει μόλις 3.200. Φέτος, για πρώτη φορά μετά από 100 χρόνια, καταγράφηκε ανάκαμψη του πληθυσμού τους.

Διπλασιασμός ή εξαφάνιση; Η αύξηση της τίγρης στις 3.890 επιβραβεί τις διεθνείς προσπάθειες του WWF που πριν λίγα χρόνια ανέλαβε συντονισμένη διεθνή δράση με στόχο τον διπλασιασμό του πληθυσμού της ως το 2022. Η τίγρη βρίσκεται στο στόχαστρο του παράνομου εμπορίου άγριων ζώων, με τα κομμάτια της, από τα μουστάκια μέχρι και την ουρά της, να πωλούνται για αστρονομικά ποσά στις μαύρες αγορές της Ασίας.

Μαύρος ρινόκερος

Diceros bicornis

Εκατοντάδες ρινόκεροι φονεύθηκαν στην Αφρική την περασμένη χρονιά για το κέρατό τους, που μέσα σε μόλις 48 ώρες, βρίσκει το δρόμο του από την Αφρική σε μια μαύρη αγορά στην Ασία. Η έκρηξη της λαθροθηρίας ξεκίνησε από μια φήμη που διαδόθηκε στο Βιετνάμ πριν 10 χρόνια ότι το κέρατο ρινόκερου γιατρεύει τον καρκίνο. Στην πραγματικότητα η συστατική του ουσία, η κερατίνη, είναι η ίδια που συναντάμε και στα ανθρώπινα νύχια και μαλλιά...

EN

Προστατεύοντας μια τίγρη, διασώζουμε 100 τετραγωνικά χιλιόμετρα δάσους που στηρίζει τη ζωή της, σε χώρες όπως η Ινδία, η Ρωσία, το Νεπάλ και το Μπουτάν.

CR

Το Νεπάλ δείχνει το δρόμο! Μετά από αρκετά χρόνια δράσης του WWF σε συνεργασία με το κράτος, τους ντόπιους θηροφύλακες και τις αρχές, φέτος η χώρα έκλεισε δεύτερη χρονιά δίχως ούτε ένα περιστατικό λαθροθηρίας ρινόκερου, αποτελώντας παγκόσμιο παράδειγμα προς μίμηση. Κομβικό ρόλο έχει παίξει η συνεργασία με τις τοπικές κοινωνίες, που ενεργοποιούνται για να προστατεύσουν τον φυσικό πλούτο και τις ισορροπίες της περιοχής τους.

VU

Γιγάντιο πάντα

Ailuropoda melanoleuca

Τεράστια νέα!

Η τελευταία καταμέτρηση του πληθυσμού του, που γίνεται μια φορά τη δεκαετία, βρήκε αύξηση του αριθμού του κατά 17%, στα 1.864 άτομα. Είναι μια επιβράβευση για τις μακροχρόνιες προσπάθειες του WWF για την προστασία του είδους στους φυσικούς βιοτόπους του στην Κίνα, σε συνεργασία με την κυβέρνηση της χώρας.

Η αξιολόγηση του πάντα στο Κόκκινο Βιβλίο απειλούμενων ζώων βελτιώθηκε. Από «κινδυνεύον» («endangered»), τώρα χαρακτηρίζεται ως «τρωτό» («vulnerable»)!

© naturepl.com / Edwin Giesbers / WWF

«Για πάνω από πενήντα χρόνια, το Γιγάντιο πάντα είναι το πιο αγαπημένο σύμβολο της προστασίας της απειλούμενης φύσης του πλανήτη αλλά και σύμβολο του WWF. Η απομάκρυνσή του από τον κίνδυνο της εξαφάνισης αποτελεί μια συναρπαστική εξέλιξη για όσους δουλεύουν για τη διατήρηση της άγριας ζωής του πλανήτη».

Μάρκο Λαμπερτίνι, Γενικός Διευθυντής του διεθνούς WWF.

Ελέφαντας *Loxodonta africana*

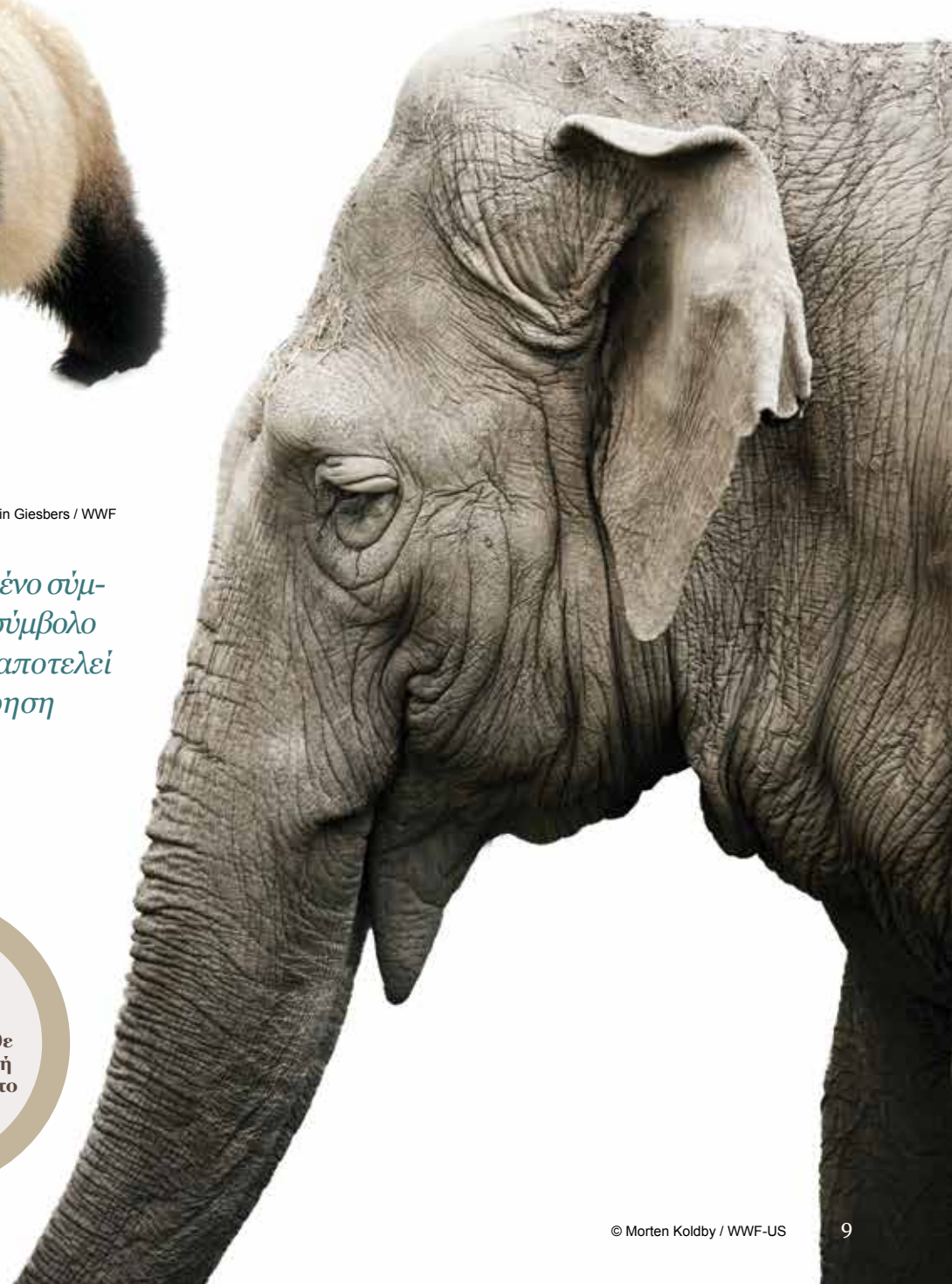
Η έκρηξη της λαθροθηρίας στην Αφρική έχει οδηγήσει σε αποδρακτισμό των ελεφάντων, με τον αριθμό τους να μειώνεται κατά 110.000 την τελευταία δεκαετία.

Ενώ το εμπόριο του ελεφαντόδοντου απαγορεύεται διεθνώς, στην Ταϊλάνδη, τεράστιες ποσότητες αφρικανικού ελεφαντόδοντου «ξεπλένονται» και πωλούνται νομότυπα ως εγχώρια. Έντονη διεθνής πίεση ασκείται στην Ταϊλάνδη να ελέγξει το θανατηφόρο εμπόριο, υπό την απειλή αυστηρών εμπορικών κυρώσεων.

VU

30.000
ελέφαντες

θανατώνονται κάθε χρόνο στην Αφρική μόνο και μόνο για το ελεφαντόδοντό τους.

© Morten Koldby / WWF-US

2016

Η ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΥ WWF

Τα μεσογειακά γραφεία του WWF ενώνουν τις δυνάμεις τους για την προστασία του κοινού μας σπιτιού, της Μεσογείου

Ιταλία

«Πέλαγος» μία μεγάλη ευκαιρία

Το «Πέλαγος» είναι στα χαρτιά η μεγαλύτερη θαλάσσια προστατευόμενη περιοχή στη Μεσόγειο, με κύριο στόχο την προστασία της πεπεροφάλαινας και άλλων κητωδών. Δουλεύουμε για να εφαρμοστεί η προστασία στην πράξη.

Μεσόγειος

Σώζοντας τον ερυθρό τόνο

Δουλεύουμε μαζί με άλλες οργανώσεις για την προστασία του σπάνιου διαμαντιού της Μεσογείου. Οι κοινές μας προσπάθειες αποδίδουν καρπούς αφού σύμφωνα με όλα τα επιστημονικά δεδομένα, ο πληθυσμός του ανακάμπτει.

Ισπανία, Ελλάδα, Τυνησία, Ιταλία

Βιώσιμη αλιεία

Εργαζόμαστε μαζί με ψαράδες, επιστήμονες, κρατικούς φορείς και επιχειρήσεις ώστε να στηρίξουμε το μέλλον της αλιείας, προστατεύοντας παράλληλα και τη θαλάσσια ζωή. Χτίζουμε συνεργασίες για να εξασφαλίσουμε ότι η προμηθευτική αλυσίδα και οι καταναλωτές θα προτιμήσουν τα βιώσιμα ψαρικά.

ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ

ΜΠΡΙΝΤΙΖΙ

ΚΑΒΑΛΑ

ΖΑΚΥΝΘΟΣ

ΓΥΑΡΟΣ

ΤΥΝΗΣΙΑ

ΛΑΜΠΕΝΤΟΥΖΑ

Μεσόγειος

Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές

Δουλεύουμε σε πολλές προστατευόμενες περιοχές της Μεσογείου, με στόχο τη διάσωση σημαντικών ειδών και οικοτόπων, αλλά και τη στήριξη των εισοδημάτων των τοπικών κοινωνιών.

Ελλάδα, Τουρκία, Ιταλία

Θαλάσσιες χελώνες

Στην Ελλάδα και την Τουρκία προστατεύουμε κρίσιμες παραλίες για την ωοτοκία των θαλάσσιων χελωνών, ενώ στην Ιταλία λειτουργεί κέντρο πρώτων βοηθειών και αποκατάστασης για χελώνες που έχουν χτυπηθεί ή μπλεχτεί σε δίχτυα κατά λάθος.

Μεσόγειος

Τάσεις ανάπτυξης

Για 1η φορά μελετήσαμε και αποτυπώσαμε στο χάρτη τις επιπτώσεις στη Μεσόγειο για τα επόμενα 20 χρόνια από την ανάπτυξη των κυριότερων οικονομικών τομέων (αλιεία, τουρισμός, μεταφορές, εξορύξεις, κ.ά.).

Η προστασία της Μεσογείου έχει γίνει κύρια προτεραιότητα για το WWF Ελλάς

Συνέντευξη με τον Γιώργο Παξιμάδη, υπεύθυνο του θαλάσσιου προγράμματος.

Αντίστοιχα, μετά από πολλά χρόνια και δικών μας προσπάθειών, έχει μειωθεί ο κίνδυνος εξαφάνισης για τη Μεσογειακή φώκια και τη θαλάσσια χελώνα, σύμφωνα με το Κόκκινο Βιβλίο των απειλούμενων ζώων.

Οραματίζομαι ζωντανές θάλασσες που θα στηρίζουν τα εισοδήματα των ανθρώπων που εξαρτώνται από αυτές.

Γιατί έμφαση στη θάλασσα;

Ιστορικά, η θάλασσα για την Ελλάδα δεν ήταν μόνο φύση, αλλά και οικονομία και πολιτισμός. Έχουμε αποφασίσει να εντείνουμε τις δράσεις μας για την προστασία του θαλάσσιου πλούτου μας και μάλιστα να ενώσουμε τις δυνάμεις μας με τα υπόλοιπα μεσογειακά γραφεία του WWF.

Υπάρχουν αποτελέσματα;

Έχουν κερδηθεί μεγάλες μάχες τα τελευταία χρόνια, και στο «πεδίο», και θεσμικά. Ο ερυθρός τόνος, ένα θαύμα της φύσης και στολίδι της Μεσογείου, πριν μόλις 3 χρόνια βρισκόταν στο χείλος της εξαφάνισης, ενώ σήμερα δείχνει σαφή σημάδια ανάκαμψης.

Άρα μπορούμε να είμαστε αισιόδοξοι;

Αισιόδοξοι ναι, γιατί η δράση φέρνει αποτελέσματα. Εφησυχασμένοι όμως, όχι, γιατί όπως βλέπουμε από μελέτες (όπως του Medtrends, στη σελίδα 18), οι πιέσεις από πάρα πολλούς οικονομικούς τομείς είναι ασφυκτικές και βέβαια στη θάλασσα τα προβλήματα της μιας χώρας μεταφέρονται και στις άλλες. Για παράδειγμα, πόση ρύπανση να αντέξει μια σχετικά μικρή και κλειστή θάλασσα σαν τη Μεσόγειο;

Τι μας προσφέρει η συνεργασία στο πλαίσιο της Μεσογειακής Πρωτοβουλίας;

Τη δυνατότητα για ολοκληρωμένη αντιμετώπιση σε κοινά θαλάσσια προβλήματα που δεν γνωρίζουν σύνορα. Αλλά και έμπνευση για πιθανές λύσεις. Πριν λίγα χρόνια είχα την τύχη να επισκεφτώ το Τόρε Γκουατσέτο, μια προστατευόμενη περιοχή στην Ιταλία, όπου αντίκρισα εικόνες της παιδικής μου ηλικίας: πλούσια ζωή στο βυθό και αφθονία «απονήρευτων» ψαριών, που δύσκολα συναντώ πια στις βουτιές μου στην Ελλάδα. Η «μαγική συνταγή»; Η προστασία που προήλθε από την πρωτοποριακή συνεργασία των ψαράδων, ενός ερευνητικού ιδρύματος και του WWF Ιταλίας. Αυτή ήταν η έμπνευση για να εξερευνήσουμε αντίστοιχες προσεγγίσεις συνδιαχείρισης στην Καβάλα (σελίδα 16-17), αλλά και στη Γυάρο (σελίδα 12-13).

Τι θέλεις να δεις στη Μεσόγειο στο μέλλον;

Ζωντανές θάλασσες που θα στηρίζουν τα εισοδήματα των ανθρώπων που εξαρτώνται από αυτές - κάτι που χρειαζόμαστε απεγνωσμένα αυτόν τον καιρό. Αυτός είναι ο στόχος μας στην Καβάλα και στη Γυάρο και αν το καταφέρουμε, ελπίζω αυτό το μοντέλο να γίνει όχι απλά μια πετυχημένη εξαίρεση, αλλά ένας κανόνας που θα πολλαπλασιαστεί.

ΚΥΚΛΑΔΕΣ LIFE

Το 2016 ήταν μια σημαντική χρονιά για το όραμα του ΚΥΚΛΑΔΕΣ LIFE για μια θαλάσσια προστατευόμενη περιοχή στις Κυκλάδες που θα δίνει ζωή στη φύση και τον άνθρωπο. Η Γιάρος χαρακτηρίστηκε ως το πρώτο θαλάσσιο καταφύγιο άγριας ζωής στην Ελλάδα, ενώ έχει αρχίσει να λειτουργεί στην περιοχή ένα πρότυπο σύστημα φύλαξης.

Αμαλία Αλμπερίνι, Συνεργάτιδα Επικοινωνίας ΚΥΚΛΑΔΕΣ LIFE

Όλους μας ενώνει το κοινό όραμα ζωής για αυτό το άλλοτε νησί εξορίας.

Η μεγαλύτερη πρόκληση στη διάρκεια της φετινής χρονιάς;

Η εγκατάσταση του ραντάρ στην κορυφή του βουνού της Γιάρος! Καταστρώθηκε μία πολύπλοκη επιχείρηση που δεν σήκωνε το παραμικρό λάθος. Σκεφτείτε πως χρειάστηκαν τρεις τόνοι υλικά, που μεταφέρθηκαν με ελικόπτερο, καΐκια και φουσκωτά μέχρι την δυσπρόσιτη κορυφή του νησιού. Όμως, πλέον έχουμε ένα σύγχρονο σύστημα ραντάρ το οποίο αποτελεί τον «άγρυπνο φρουρό» του συστήματος επιτήρησης ενάντια στην παράνομη αλιεία.

Τι οραματίζεστε για τη Γιάρο;

Θέλουμε ο κόσμος να γνωρίσει τη Γιάρο, χωρίς όμως να επιβαρύνουμε το οικοσύστημά της. Γι'αυτό σχεδιάσαμε ένα δίκτυο ασφαλών αγκυροβολίων για σκάφη, που θα προστατεύει τα πανέμορφα λιβάδια ποσειδωνίας. Επίσης, χαράξαμε υποβρύ-

χιες διαδρομές όπου ο καθένας θα μπορεί να γνωρίσει από κοντά τους υποθαλάσσιους θησαυρούς του νησιού, με μάσκα και βατραχοπέδιλα.

Τι νέα από την ντροπαλή Μεσογειακή φώκια;

11 μωρά φωκάκια γεννήθηκαν φέτος και γαλουχήθηκαν στις σπηλιές και τις παραλίες της Γιάρος. Η *Monachus monachus* έχει βρει εκεί το σημαντικότερο καταφύγιό της σε όλη τη Μεσόγειο! Μαζί με τη ΜΟμ, και φέτος καθαρίσαμε τις υποβρύχιες σπηλιές και τις παραλίες που χρησιμοποιεί η φώκια. Θέλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερα μια αυξανόμενη ομάδα ντόπιων εθελοντών που έχουν γίνει οι πολυτιμότεροι σύμμαχοί μας σε αυτήν την προσπάθεια.

ΔΕΣ ΤΟ VIDEO:

«Εξερευνήστε τη Γιάρο»

Ξεκινήσαμε τα πρώτα μας θαλάσσια προγράμματα για θηλαστικά όπως το δελφίνι και η φώκια πριν 25 χρόνια. Σήμερα, με περισσότερες δυνάμεις, μπορούμε να στοχεύουμε στην προστασία όχι μόνο συγκεκριμένων ειδών, αλλά και ολόκληρων θαλάσσιων περιοχών και οικοσυστημάτων, σε συνεργασία με τις τοπικές κοινωνίες. Εύχομαι τα επόμενα 25 χρόνια να μας βρουν με πολλές ακόμα θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές – κοιτίδες ζωής για τις θάλασσές μας!

Δρ. Σπύρος Κοτομάτας,
Υπεύθυνος προγράμματος
ΚΥΚΛΑΔΕΣ LIFE

© Χρήστος Παπαδάς / WWF Ελλάς

© Χρήστος Παπαδάς / WWF Ελλάς

© Χρήστος Παπαδάς / WWF Ελλάς

Το πρόγραμμα ΚΥΚΛΑΔΕΣ LIFE «Ολοκληρωμένη προστασία της Μεσογειακής φώκιας στις Βόρειες Κυκλάδες» (LIFE 12 NAT/GR/000688), υποστηρίζεται και συγχρηματοδοτείται από τη χρηματοδοτική γραμμή LIFE Nature της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και από το Prince Albert II of Monaco Foundation (www.fpa2.com).

Το πρόγραμμα συντονίζεται από το WWF Ελλάς με εταίρους τη ΜΟm/Εταιρία για τη Μελέτη και Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας, το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας, την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου, την Αναπτυξιακή Εταιρεία Κυκλάδων, το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο και το Ινστιτούτο Tethys.

Σεπτέμβριος 2015

Το ραντάρ στήνεται στην κορυφή της Γυάρου. Με το πρωτοποριακό αυτό σύστημα επιτήρησης, η περιοχή θα παρακολουθείται συστηματικά 24 ώρες τη μέρα, 7 μέρες τη βδομάδα.

Νοέμβριος 2015

11 νέα φωκάκια γεννιούνται στη Γυάρο, σύμφωνα με την καταγραφή της ΜΟm.

Δεκέμβριος 2015

Ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου υπογράφει το χαρακτηρισμό της Γυάρου ως το πρώτο Θαλάσσιο Καταφύγιο Άγριας Ζωής (ΚΑΖ) της χώρας.

Φεβρουάριος 2016

Η εξερεύνηση της Γυάρου μέσω Facebook ξεναγεί διαδικτυακά 1.300 φίλους, από τα παγωμένα νερά του νησιού, ως και τη δύσβατη κορυφή, περνώντας μέσα από τις ιστορικές φυλακές της εξορίας.

Απρίλιος 2016

Πρώτη συνάντηση της νεοσύστατης Επιτροπής Συνδιαχείρισης Γυάρου. 15 εμπλεκόμενοι φορείς συμμετέχουν στο ανοιχτό τραπέζι διαβούλευσης με κοινό στόχο τη διαχείριση της μελλοντικής θαλάσσιας προστατευόμενης περιοχής.

Μάιος 2016

Μαζί με τη ΜΟm και το Ινστιτούτο Tethys, καθαρίζουμε για δεύτερη συνεχή χρονιά μια από τις σημαντικότερες σπηλιές αναπαραγωγής της Μεσογειακής φώκιας στη Γυάρο.

Ιούνιος 2016

Με τη συμμετοχή πάνω από 40 εθελοντών καθαρίζουμε τις ανοιχτές παραλίες της Μεσογειακής φώκιας στη Γυάρο.

Ιούνιος 2016

Μαζί με ομάδα ερευνητών του ΕΛΚΕΘΕ εξερευνούμε τα λιβάδια ποσειδωνίας και τους βραχώδεις υφάλους της Γυάρου. Συναντάμε σπάνια Διαβολόψαρα *Mobula mobular* (giant devil rays).

Ιούνιος 2016

Φέρνουμε τη Γυάρο πιο κοντά στη Σύρο. 900 επισκέπτες παρακολουθούν στην Πινακοθήκη Κυκλάδων εικαστική έκθεση αφιερωμένη στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον της Γυάρου, που οργανώνει το ΚΥΚΛΑΔΕΣ LIFE.

fish Forward

Η αλήθεια τρομάζει...

40%

των αλιευμάτων παγκοσμίως θανατώνονται και πετιούνται πίσω στη θάλασσα σαν «παράπλευρη απώλεια».

X2

Κατά μέσο όρο καταναλώνουμε 20 κιλά ψαρικών ετησίως - ποσότητα διπλάσια απ' ό,τι 50 χρόνια πριν.

90%

των παγκόσμιων ιχθυοποθεμάτων απειλείται από την υπεραλίευση.

Ταξίδι στη γεύση με το «Restaurant Fishweek»

Με στόχο να διευκολύνουμε να φτάσουν τα βιώσιμα ψαρικά στο πιάτο μας, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Restaurant Fishweek» και σε συνεργασία με το «Αθηνόραμα», συμμαχήσαμε με 21 εστιατόρια, που για 12 ημέρες προσέφεραν ένα διαφορετικό μενού, βασισμένο στις συμβουλές του WWF Ελλάς για την υπεύθυνη προμήθεια ψαρικών.

Fish Guide:

ένα «λυσάρι»
για την υπεύθυνη
επιλογή ψαρικών

Πόσο εύκολο είναι τελικά να αλλάξουμε συνήθειες; Το Fish Guide δίνει στους καταναλωτές την απαιτούμενη πληροφορία για να κάνουν τη σωστή επιλογή όταν αγοράζουν ψαρικά από το σούπερ μάρκετ ή το ιχθυοπωλείο.

ΔΕΣ ΤΟ VIDEO: Ψαράκι για πάντα, με τον Ηλία Μαμαλάκη.

© Άννα Πλειώνη-Ζηλφίδου

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΙΠΟΤΑ ΠΙΟ
ΑΠΛΟ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΛΟΓΗ ΨΑΡΙΚΩΝ

fishguide.wwf.gr

Ηλίας Μαμαλάκης, «πρεσβευτής» της εκστρατείας Fish Forward

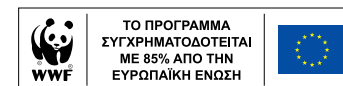

«Η θάλασσα και τα ψάρια αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ζωής μας και της παράδοσής μας. Μέρα με τη μέρα όμως οι θάλασσές μας στερούνται από ζωή και οι ψαράδες γυρνούν στη στεριά με τα δίχτυα τους άδεια. Επιλέγοντας υπεύθυνα, μπορούμε να κρατήσουμε τις θάλασσες ζωντανές και να στηρίξουμε τους αλιείς και όλους όσους εξαρτώνται από τα ψάρια για να επιβιώσουν».

Σήμερα δεν επικεντρωνόμαστε μόνο στην επιβίωση συγκεκριμένων θαλάσσιων ειδών αλλά στην προστασία των θαλασσών συνολικά. Θέτοντας τις βάσεις για υπεύθυνη αλιεία, κατανάλωση και προμήθεια ψαρικών οραματιζόμαστε θάλασσες υγιείς, γεμάτες ψάρια. Ελπίζω τα επόμενα χρόνια να δούμε καταναλωτές που χρησιμοποιούν τη δύναμή τους για καλό σκοπό, επιβραβεύοντας πρακτικές που προστατεύουν το περιβάλλον. Οι προκλήσεις μεγάλες, όμως ας μην ξεχνάμε ότι, ως καταναλωτές, πολλά περνούν από το χέρι μας!

Φένια Νικολάου,
Συνεργάτιδα επικοινωνίας προγράμματος
Fish Forward

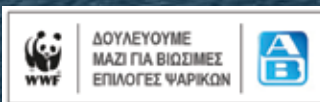

Υπεύθυνη καλλιέργεια: τσιπούρα και λαυράκι

Με 50% των ψαρικών παγκοσμίως να προέρχονται πια από υδατοκαλλιέργειες, είναι πολύ σημαντικό να περιοριστούν οι πιθανές επιπτώσεις στο θαλάσσιο οικοσύστημα από αυτόν τον ραγδαία αναπτυσσόμενο κλάδο.

Μία από τις τρεις μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας του Νηρέα που συμμετέχουν στο πρόγραμμα «βελτίωσης υπεύθυνης υδατοκαλλιέργειας».

Η υπεύθυνη υδατοκαλλιέργεια περιορίζει τις πιθανές επιπτώσεις στο θαλάσσιο οικοσύστημα από:

- Ασθένειες: ιοί και παράσιτα που αναπτύσσονται στα εκτρεφόμενα είδη μπορούν να εξαπλωθούν στα ελεύθερα είδη.
- Υπεραλίευση: μέρος της τροφής που χρησιμοποιείται στις υδατοκαλλιέργειες αποτελείται από ψάρια αλιείας.
- Θανάτωση ή τραυματισμό ειδών όπως η φώκια, τα δελφίνια και τα θαλασσοπούλια.
- Τοποθέτηση κλωβών σε ευάλωτους θαλάσσιους οικοτόπους (π.χ. λιβάδια ποσειδωνίας).
- Αποδράσεις: όταν τα εκτρεφόμενα είδη δραπέτευουν, ανταγωνίζονται με τα ελεύθερα ψάρια ή διασταυρώνονται μαζί τους.
- Ρύπανση: από θρεπτικά συστατικά, χημικά και στερεά απόβλητα.

Επίσης, στόχος της υπεύθυνης υδατοκαλλιέργειας είναι η προώθηση κοινωνικά ορθών πρακτικών εργασιών.

Το όραμά μας είναι η Ελλάδα να μπει στον χάρτη της υπεύθυνης υδατοκαλλιέργειας, να βελτιώσει τις περιβαλλοντικές της επιδόσεις σε αυτόν τον σημαντικό εξαγωγικό τομέα και να καταστήσει την χώρα μας πρότυπο για τη Μεσόγειο.

Μαζί με την ΑΒ Βασιλόπουλος και την ΝΗΡΕΥΣ Α.Ε. βάζουμε στόχο τη βελτίωση των πρακτικών τριών μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας τσιπούρας και λαυρακιού στο Αλιβέρι, τον Αστακό και την Ναύπακτο. Το πρόγραμμα «Βελτίωσης υπεύθυνης υδατοκαλλιέργειας» (Aquaculture Improvement Project) δομείται με βάση τα διεθνή πρότυπα της περιβαλλοντικής πιστοποίησης ASC (Aquaculture Stewardship Council).

Το πρόγραμμα υλοποιείται με τη χρηματοδότηση της ΑΒ Βασιλόπουλος και της ΝΗΡΕΥΣ ΑΕ.

Το Aquaculture Stewardship Council (ASC) είναι ένας ανεξάρτητος, διεθνής οργανισμός πιστοποίησης σε σχέση με την υπεύθυνη διαχείριση των επιπτώσεων της υδατοκαλλιέργειας στο περιβάλλον και τον άνθρωπο. Μέχρι σήμερα, διαθέτει πρότυπα για 7 διαφορετικά εμπορικά είδη, μεταξύ των οποίων ο σολομός και οι γαρίδες. Μέρος της πρωτοποριακής προσπάθειάς μας στην Ελλάδα είναι να συμβάλουμε στη δημιουργία προτύπου πιστοποίησης ASC για τις μεσογειακές καλλιέργειες τσιπούρας και λαυρακιού, που ως τώρα δεν υπάρχει.

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΛΙΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΒΑΛΑ

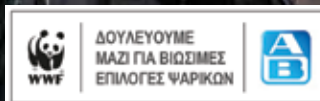
Ο στόλος γρι-γρι της Καβάλας που αλιεύει γαύρο και σαρδέλα βρίσκεται όλο και πιο κοντά στην πιστοποίηση αλιείας MSC, με στόχο να γίνει ο πρώτος περιβαλλοντικά πιστοποιημένος στόλος στη Μεσόγειο!

Η επιτυχία του εγχειρήματος στηρίζεται στην πρακτοποριακή συνεργασία: ένα στρογγυλό τραπέζι στο οποίο για πρώτη φορά συνομιλούν ψαράδες με επιστήμονες, με κρατικούς φορείς και με εκπροσώπους της προμηθευτικής αλυσίδας. Όλοι φέρνουν τη δική τους σπατική γωνία στο τραπέζι, και οι ιδέες που παλιότερα προκαλούσαν σύγκρουση, σημε-

ρα εμπλουτίζουν το διάλογο και δίνουν μια πιο σφαιρική εικόνα, που βαίνει προς έναν κοινό στόχο: ζωντανές θάλασσες για όλους.

«Η καινοτομία κατά την άποψή μου είναι ότι καταφέραμε μέσα από αυτό το πρόγραμμα να κάτσουμε στο τραπέζι πάρα πολλοί διαφορετικοί φορείς.»

Διονύσης Διονυσόπουλος, προϊστάμενος τμήματος διασφάλισης ποιότητας της ΑΒ

Η επιτροπή μικρών πελαγικών Καβάλας βασίζεται στη συμμετοχική λήψη αποφάσεων.

Ο γαύρος είναι ένα από τα δύο ψάρια στόχους του στόλου γρι-γρι.

Ο στόλος γρι-γρι της Καβάλας που συμμετέχει στο πρόγραμμα βελτίωσης βιωσιμότητας στόλου αποτελείται από 18 σκάφη.

«Θεωρώ ότι είναι ένα κομμάτι που θα μας φέρει πιο κοντά τους αλιείς. Εμένα ο στόχος μου είναι να ενωθούμε οι ψαράδες».

Ντόπιος ψαράς

Οι ψαράδες κερδίζουν πιστοποίηση για το προϊόν τους, ενώ προστατεύουν τις θάλασσές τους. Οι αλυσίδες λιανικής προσφέρουν βιώσιμα προϊόντα που ξεχωρίζουν. Εμείς, ως καταναλωτές, με την επιλογή μας προστατεύουμε το θαλάσσιο περιβάλλον και τη μελλοντική τροφή των παιδιών μας. Η αλυσίδα που δημιουργείται έτσι μας ωφελεί όλους, κρατώντας τις θάλασσές μας ζωντανές.

Το MINOUW χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Horizon 2020, με αρ. σύμβασης 634495.

Περιβαλλοντικό αριστείο για τις χαμηλές απορρίψεις ψαριών

Ο στόλος γρι-γρι των 18 σκαφών της Καβάλας αποδεικνύεται πρότυπο για τη Μεσόγειο και όσον αφορά την «παρεμπύπτουσα αλιεία», το ποσοστό δηλαδή των αλιευμάτων που συνήθως απορρίπτονται νεκρά στη θάλασσα καθώς δεν έχουν εμπορική αξία. Σύμφωνα με τις μετρήσεις που έγιναν στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος MINOUW (Minimising Unwanted Catches), στο οποίο συμμετέχει το WWF μέσω της Μεσογειακής Θαλάσσιας Πρωτοβουλίας, βρίσκουμε ότι για την Καβάλα το ποσοστό αυτό δεν ξεπερνά το 2%, σε σχέση με 40% που είναι ο παγκόσμιος μέσος όρος.

Η συνεργασία του WWF Ελλάς με αλιείς μετρά πολλά χρόνια. Όμως στο συγκεκριμένο πρόγραμμα κάνουμε ένα μεγάλο βήμα μπροστά, κι αυτό είναι εφικτό χάρη στους περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένους ψαράδες που εργάζονται με σεβασμό στη θάλασσα, συνειδητοποιώντας ότι μόνο μέσω της βιώσιμης αλιείας θα διασφαλιστεί το εισόδημά τους μακροπρόθεσμα. Ελπίζω η δουλειά αυτή να αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση σε όλη τη Μεσόγειο!

Αντιγόνη Φούτση,
Συνεργάτιδα προγράμματος αλιείας

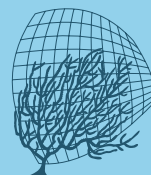
ΜΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΛΙΕΙΑ

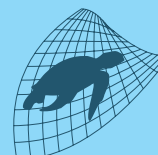
Παράνομη αλιεία

Υπεραλιείωση

Καταστροφή οικοτόπων

Παρεμπύπτουσα αλιεία

Η περιβαλλοντική πιστοποίηση MSC εξετάζει:

- Την κατάσταση των πληθυσμών ψαριών.
- Τον αντίκτυπο της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον.
- Τη διαχείριση των αλιευτικών στόλων βάσει σχεδίου.

Πραγματοποιώντας τις παρακάτω δράσεις:

- ➔ Συλλογή στοιχείων για τα ψάρια.
- ➔ Απαγόρευση αλιείας σε ευαίσθητους οικοτόπους, χρήση «έξυπνων» αλιευτικών εργαλείων.
- ➔ Συντονισμός για το ποιος ψαρεύει πού, ποια εποχή και σε τι ποσότητες.

ΚΕΡΔΟΣ

Για το περιβάλλον

Ψάρια που έχουν αλιευτεί με βιώσιμο τρόπο ⇒
Εξασφάλιση ψαριών για το μέλλον ⇒
Ζωντανές θάλασσες.

Για τους αλιείς που συμμετέχουν

Περιβαλλοντική πιστοποίηση ⇒ Προσφορά βιώσιμων επιλογών από το λιανεμπόριο στους καταναλωτές ⇒
Επιλογή και επιβράβευση από τον καταναλωτή.

Το πρόγραμμα υλοποιείται και με την συγχρηματοδότηση του WWF Ολλανδίας και της AB Βασιλόπουλος.

ΔΕΣ ΤΟ VIDEO:
Η Καβάλα πρωτοπορεί
στη βιώσιμη αλιεία.

MEDTRENDS

Το απέραντο γαλάζιο της Μεσογείου;

Για πρώτη φορά αποτυπώνουμε το μέλλον της Μεσογείου, αναλύοντας τις συγκρούσεις και τις απειλές που προκύπτουν από την ανάπτυξη των οικονομικών τομέων στο χώρο της.

Η ομορφιά αλλά και η σημασία της Μεσογείου για τον πολιτισμό μας της έδωσαν δίκαια τον τίτλο του «απέραντου γαλάζιου». Όμως, σήμερα για να παραμείνει ζωντανή, η Μεσόγειος μας ζητά να κατανοήσουμε ότι οι αντοχές της δεν είναι διόλου απέραντες.

Στόχος μας στο πρόγραμμα Medtrends ήταν να εντοπίσουμε και να απεικονίσουμε τις αλληλεπιδράσεις και τις πιθανές συγκρούσεις ανάμεσα στις ανθρώπινες δραστηριότητες στη Μεσόγειο και την προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων. Με φάρο το περιβάλλον και τη βιωσιμότητα των φυσικών πόρων, προσπαθήσα-

με να προβλέψουμε τις αθροιστικές επιπτώσεις στον παράκτιο και θαλάσσιο χώρο.

Η ανάλυση έγινε από το WWF σε μεσογειακό επίπεδο αλλά και στο επίπεδο των οκτώ μεσογειακών χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι τομείς που εξετάσαμε στην Ελλάδα ήταν η επαγγελματική και ερασιτεχνική αλιεία, οι υδατοκαλλιέργειες, η έρευνα και η εκμετάλλευση υδρογονανθράκων, οι θαλάσσιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι θαλάσσιες μεταφορές, ο τουρισμός, η ανάπτυξη του παράκτιου χώρου και η ρύπανση από χερσαίες πηγές.

© WWF

Τα διαθέσιμα αλιευτικά πεδία περιορίζονται από την ανάπτυξη δραστηριοτήτων όπως η έρευνα και η ανάπτυξη των υδρογονανθράκων και οι θαλάσσιες μεταφορές, ενώ τα ιχθυοαποθέματα απειλούνται από την αυξανόμενη ρύπανση και την υπεραλίευση.

© Έργου Κερν WWF Ελλάς

Ο τουρισμός αυξάνεται δυναμικά, όμως εξαρτάται από τη διαθεσιμότητα καλής ποιότητας παράκτιου και θαλάσσιου περιβάλλοντος, που βρίσκεται υπό πίεση.

Από τα πρώτα βήματα του WWF, φροντίζαμε οι δράσεις μας για την προστασία του περιβάλλοντος να πατούν γερά στα επιστημονικά δεδομένα και να κοιτούν τη συνολική εικόνα. Σήμερα, η εξέλιξη της τεχνολογίας μας δίνει επιπλέον εργαλεία ανάλυσης, ώστε να δείξουμε ότι η ζωή μας στο άμεσο μέλλον καθορίζεται από τις πολιτικές που ακολουθούνται τώρα.

Παναγιώτα Μαραγκού,
Συντονίστρια δράσεων επιστημονικής τεκμηρίωσης

Το πρόγραμμα «MedTrends» - Μελλοντικές τάσεις στη Μεσόγειο θάλασσα χρηματοδοτείται κατά 75% από την Ευρωπαϊκή Ένωση και κατά 25% από το πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Νησιωτικοί υγρότοποι

Μετά από χρόνια ανάδειξης και προστασίας των νησιωτικών υγρότοπων στην Ελλάδα, η πρόκληση τώρα μετατοπίζεται πέρα από τα εθνικά σύνορα, στην ανάδειξη των Μεσογειακών υγρότοπων!

Δουλέψαμε σκληρά για να φέρουμε τα μυστικά των ελληνικών νησιωτικών υγρότοπων στο φως: την αξία τους για τον άνθρωπο, τη σημασία τους για τα ζώα και φυτά που συντηρούν, τον ρόλο τους στη δημιουργία του μοναδικού τοπίου των ελληνικών νησιών. Οι υγρότοποι είναι τα άγνωστα διαμάντια που προστατεύουν την οικολογική ισορροπία των νησιών μας.

Οι προσπάθειές μας τα τελευταία 12 χρόνια οδήγησαν στη δημιουργία μιας ασπίδας προστασίας με τη μορφή ενός Προεδρικού Διατάγματος το 2012, και πέρσι ενός διεθνούς ψηφίσματος. Μετά την υιοθέτηση του ψηφίσματος για την προστασία των νησιωτικών υγρότοπων της Μεσογείου από την 12η Σύνοδο Ramsar το 2015, βγήκαμε στην «επίθεση» και εκτός

συνόρων, αναλαμβάνοντας την πρόκληση να πείσουμε και άλλες μεσογειακές χώρες να δουλέψουμε από κοινού για την προστασία των υγρότοπων.

Τα αποτελέσματα των προσπαθειών μας ήταν πολύ θετικά, αφού ήδη Ισπανία, Τυνησία και Κροατία αποφάσισαν να ξεκινήσουν τις απογραφές στα νησιά τους ακολουθώντας την Κύπρο, που πρώτη αξιοποίησε την εμπειρία από το δικό μας πρόγραμμα. Επόμενοι σταθμοί η Μάλτα, η Γαλλία, η Ιταλία και η Τουρκία. Στόχος είναι πρώτα η ολοκλήρωση των απογραφών σε σύντομο χρονικό διάστημα, και στη συνέχεια η υλοποίηση κοινών δράσεων πολιτικής για την προστασία των υγρότοπων των νησιών της Μεσογείου – και μέσω αυτών και των ελληνικών υγρότοπων.

Η τοπική κοινωνία στο πλευρό των υγρότοπων!

Η ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας έχει λειτουργήσει πολλές φορές ως βασικός μοχλός πίεσης για την προστασία των υγρότοπων. Η δημιουργία ενός οδηγού κατανόησης προβλημάτων υποβάθμισης υγρότοπων και κινητοποίησης αρμόδιων αρχών θα δώσει το κατάλληλο εργαλείο σε ενεργούς πολίτες, αρμόδιες υπηρεσίες και κέντρα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που θέλουν να αναλάβουν δράση για τα πολύτιμα αυτά οικοσυστήματα.

Αποστολή νερό

Το πρόγραμμα του WWF Ελλάς «Δίκτυο Παρακολούθησης Υγρότοπων της Κρήτης, Λέσβου και Πάρου», υλοποιήθηκε με την υποστήριξη του Συστήματος της Coca-Cola στην Ελλάδα (Coca-Cola Τρία Έφιλον και Coca-Cola Hellas), στο πλαίσιο του περιβαλλοντικού προγράμματος «Αποστολή Νερό». Περισσότερα για το πρόγραμμα «Αποστολή Νερό», θα βρείτε στη διεύθυνση: www.apostolinerο.gr

Στην αρχή, υπήρχαν μόνο... οι μεγάλοι υγρότοποι. Μνημεία της φύσης όπως οι Πρέσπες, η Κερκίνη, ο Αμβρακικός, ο Έβρος που βρίσκονταν στην ατζέντα της πολιτείας και της επιστημονικής κοινότητας. Αντίθετα, οι μικροί υγρότοποι παρέμεναν άγνωστοι μέχρι να καταδείξουμε, μετά από πολλά χρόνια δουλειάς, ότι είναι εξίσου σημαντικοί και μοναδικοί. Τα επόμενα χρόνια το απόλυτο στοίχημα είναι να διασφαλίσουμε τη συνέχεια της προστασίας τους και να την θωρακίσουμε μέσω της διεθνούς συνεργασίας.

Θάνος Γιαννακάκης,
Υπεύθυνος προγράμματος
νησιωτικών υγρότοπων

Η ομάδα μας στη Δαδιά απλώνει τα φτερά της

σε όλες τις σημαντικές περιοχές της Θράκης για την προστασία των γυπών και των αρπακτικών πουλιών

120 μαθητές της Θράκης «υιοθέτησαν» και φέτος το πιο απειλούμενο πουλί της Ελλάδας: ζωγράφισαν στους τοίχους των σχολείων τους τον Ασπροπάρη, ανέβηκαν στις ψηλές κορυφές του Κομφάτου και της Λευκίμης του δάσους Δαδιάς, περπάτησαν στον κάμπο της Νέας Σάντας και της Δαδιάς και ύψωσαν τα μηνύματά τους να φανούν όσο πιο μακριά γίνεται! Σχολεία της Θράκης από 5 κωμοπόλεις που γειτονεύουν με τις τελευταίες φωλιές του Ασπροπάρη στην Ελλάδα, το Γυμνάσιο Σουφλίου, το Δημοτικό και το Γυμνάσιο Τυχερού, το Διαπολιτισμικό Δημοτικό Σαλών και το Γυμνάσιο Ιάσμου, ανέλαβαν για τέταρτη συνεχή χρονιά φέτος δράσεις προστασίας. Στο πλευρό τους ήταν 15 ευαισθητοποιημένοι και δραστήριοι εκπαιδευτικοί από τα 5 σχολεία και τα ΚΠΕ Σουφλίου και Μαρόνειας.

© Πέτρος Μπαμπάκης

Ο Ασπροπάρης, ένας γύπας που βρίσκεται στο χείλος της εξαφάνισης στη χώρα μας, είναι ένα σύμβολο των καιρών μας, αλλά και της αδιαφορίας μας. Αντιμετωπίζει ελλιπή προστασία τόσο στη χώρα μας, όσο και σε πολλές ακόμα χώρες που διαβαίνει στη μεγάλη μεταναστευτική του πορεία από την Ελλάδα στην Αφρική.

© Λευτέρης Καμάρης / WWF Ελλάς

Ο Κίκο στο αστυνομικό τμήμα

Ένας... Κίκο μόνος του δεν φέρνει την άνοιξη, γι' αυτό προσεγγίσαμε τις δασικές υπηρεσίες, αστυνομικά τμήματα της περιοχής, αλλά και κτηνοτρόφους στο βουνό, για να αναδείξουμε τις πολλαπλές επιπτώσεις των δηλητηριασμένων δολωμάτων στα ζώα συντροφιάς και εργασίας, αλλά και στα άγρια θηλαστικά και πουλιά. Ο τετράποδος συνεργάτης μας Κίκο και η αχώριστη σύντροφός του η Έλα, ήταν όλη τη χρονιά σε επιφυλακή για περιστατικά δηλητηρίασης. Μετά από πληροφορίες κατοίκων και των δασικών υπηρεσιών, η ομάδα σε 12 περιπολίες εντόπισε 18 δολωμάτα και πολλά θύματα (12 τσοπανόσκυλα, 4 κυνηγετικά σκυλιά, 8 αλεπούδες, έναν λύκο και μια γάτα).

© Beatriz Carcano

Αναζητώντας τη χρυσή τομή για τα αιολικά της Θράκης

Για να προωθήσουμε την πρότασή μας για την ορθή χωροθέτηση των αιολικών πάρκων στη Θράκη, συναντηθήκαμε με τις εταιρείες αιολικών πάρκων και τα μελετητικά γραφεία και οργανώσαμε μια ημερίδα για αποτελεσματικές μεθόδους αποφυγής πρόσκρουσης των πουλιών στις ανεμογεννήτριες. Στόχος μας, η συμμετοχή τους στην εξεύρεση αποδεκτής λύσης για τη χωροθέτηση των αιολικών πάρκων στη Θράκη.

Η δουλειά μας στη Δαδιά ξεκίνησε πριν 25 χρόνια με αφορμή τα αρπακτικά πουλιά και την πολύτιμη φύση του δάσους Δαδιάς. Από την αρχή το στοίχημα ήταν η χρυσή τομή μεταξύ των ανθρώπινων επιθυμιών και αναγκών και της προστασίας των σπάνιων ειδών. Ελπίζουμε στο μέλλον το πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον της χώρας να βοηθήσει τους κατοίκους να παραμείνουν στα χωριά τους και να συνεχίσουν να είναι συμμετέχοντες στην προστασία της φύσης.

Δώρα Σκαρτσή,
Υπεύθυνη προγράμματος Έβρου

Οι δράσεις του WWF για τους γύπες συγχρηματοδοτούνται από το χρηματοδοτικό εργαλείο Life Nature της ΕΕ, μέσα από το πρόγραμμα "Η Επιστροφή του Ασπροπάρη" (Ref No. LIFE10 NAT BG152), με χρηματοδότηση 50% και το πρόγραμμα "Προστασία του Μαυρόγυπα και του Όρνιου στη διασυνοριακή περιοχή της Ροδόπης" (REF No. LIFE 14 NAT NL 901) κατά 75%, καθώς και από το Ίδρυμα MAVΑ.

Σημαντική χρονιά

για τις φωλιές της καρέτα στην «υιοθετημένη»
από το WWF Ελλάς παραλία, τα Σεκάνια Ζακύνθου.

5-10-16	1479	2-1300	
	NESTS	HATCHED NESTS	
Gera kas	202	0	187
Dafni	133	0	137
Sekania	658	1	543
Crystal	161	0	137
Kalamaki	257	0	232
Marathonisi	68	0	64

© Andrea Bonetti / WWF Ελλάς

658 φωλιές καταγράφηκαν φέτος στα 550 μέτρα αμμουδιάς της παραλίας των Σεκανίων, που αποτελεί το σημαντικότερο «μαιευτήριο» για την καρέτα σε όλη τη Μεσόγειο. Την περασμένη χρονιά συνεργαστήκαμε για την προστασία της περιοχής με το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου (ΕΘΠΖ) και τον Αρχέλων. Έγιναν μετρήσεις περιβαλλοντικών παραμέτρων και δράσεις προστασίας για την διατήρηση της οικολογικά μοναδικής αυτής περιοχής.

Το WWF Σουηδίας στήριξε για δεύτερη χρονιά τις δράσεις μας

δίνοντάς μας τη δυνατότητα να πραγματοποιήσουμε πρόγραμμα φύλαξης της περιοχής. Οι συνεργάτες μας, ο Διονύσης και ο Μιχάλης, καθημερινά φρόντιζαν για την εφαρμογή των προβλεπόμενων μέτρων προστασίας (απαγορεύεται σε οποιονδήποτε η πρόσβαση στην παραλία) ενώ παράλληλα είχαν επωμιστεί την ευθύνη της πυροφύλαξης, σε συνεργασία με την Πυροσβεστική Υπηρεσία και το ΕΘΠΖ. Στο πλαίσιο της φύλαξης, συμπλήρωναν και πρωτόκολλο παρακολούθησης των γλάρων, του σημαντικότερου θηρευτή των νεογέννητων χελωνών, με στόχο την αντιμετώπιση του προβλήματος της θήρευσης.

Λεπτές οικολογικές ισορροπίες: οποιαδήποτε μεταφορά λάσπης μπορεί να εμποδίσει τις χελώνες στο σκάψιμο των φωλιών τους, ενώ η μεταβολή ακόμα και ενός βαθμού στη θερμοκρασία της άμμου μπορεί να αλλάξει το φύλο της χελώνας που γεννιέται!

Η Ζάκυνθος είναι ορόσημο για τις προστατευόμενες περιοχές και επιβεβαιώνει τον σημαντικό ρόλο μιας περιβαλλοντικής οργάνωσης στη διαμόρφωση του θεσμικού πλαισίου αλλά και στην ανάληψη πρωτοβουλιών, όπως η αγορά της γης που περιβάλλει τα Σεκάνια, με στόχο την επίλυση σημαντικών περιβαλλοντικών προβλημάτων. Συνεχίζουμε δυναμικά, οραματιζόμαστε μια Ελλάδα με περιβαλλοντική ταυτότητα και συνεργαζόμαστε καθημερινά με μικρούς και μεγάλους για τη δημιουργία μιας φιλοπεριβαλλοντικής κουλτούρας.

Χαρίκλεια Μινιώτου,
Υπεύθυνη προγράμματος Σεκανίων

ΔΕΣ ΤΟ VIDEO:
Μια μοναδική συνάντηση με την καρέτα.

Nature Alert

Η εκστρατεία #NatureAlert έχει σημάνει συναγερμό για την ευρωπαϊκή φύση. Η ευρωπαϊκή νομοθεσία που δημιούργησε το δίκτυο Natura 2000, το μεγαλύτερο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών στον κόσμο, κινδυνεύει να αποδυναμωθεί.

Περισσότεροι από 520.000 πολίτες και πολυάριθμοι επιστημονικοί και κλαδικοί φορείς πήραν μέρος στη διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 2015, ζητώντας τη μη αναθεώρηση των οδηγιών για τη φύση.

Φέτος ο συναγερμός μετατράπηκε σε τραγούδι με την εκστρατεία του ευρωπαϊκού δικτύου του WWF, που «δυνάμωσε τη φωνή της φύσης» σε όλη την Ευρώπη. Περισσότεροι από 60.000 πολίτες δημιούργησαν το προσωπικό τους τραγούδι αποκλειστικά με ήχους της φύσης, στέλνοντας σαφές μήνυμα στους Ευρωπαίους πολιτικούς.

Τα θετικά νέα ως τώρα είναι ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με συντριπτική πλειοψηφία, καθώς και οι υπουργοί περιβάλλοντος της Ευρώπης, τάχθηκαν κατά της αναθεώρησης των οδηγιών. Μεταξύ αυτών και ο Έλληνας Αναπληρωτής Υπουργός Περιβάλλοντος, που με δική του επιστολή εξέφρασε την αντίθεσή του σε μία ενδεχόμενη υποβάθμιση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, τονίζοντας την ανάγκη για σωστή εφαρμογή της.

Ακόμη, ωστόσο, παραμένουμε σε επιφυλακή καθώς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που κινεί όλη τη διαδικασία, δεν έχει ανακοινώσει τις προτάσεις της για το μέλλον της προστασίας της φύσης στην Ευρώπη.

Στα πρώτα βήματα του WWF Ελλάς, στηριχθήκαμε στην πρωτοποριακή ευρωπαϊκή νομοθεσία για την φύση, ώστε να πετύχουμε την προστασία των ελληνικών απειλούμενων θησαυρών. Το πλαίσιο αυτό συμπληρώνει την εθνική νομοθεσία κι αποτελεί το θεμέλιο για κάθε μας αγώνα. Σήμερα, συνεργαζόμαστε με πολλές ευρωπαϊκές οργανώσεις για να αποτρέψουμε την υποβάθμισή του. Επιδιώκουμε τη βελτίωση της εφαρμογής της αλλά και την περαιτέρω ενίσχυσή της ώστε η φύση της Ευρώπης να ανακάμψει και να αποτελέσει τη βάση μίας βιώσιμης οικονομίας και κοινωνίας.

Ιόλη Χριστοπούλου, Υπεύθυνη πολιτικής για το φυσικό περιβάλλον

Πρέσπες

Μια μεγάλη φυσική κληρονομιά γίνεται ζωντανό όραμα για το μέλλον

Πριν 25 περίπου χρόνια, ο Λουκ Χόφμαν και άλλοι Έλληνες και ξένοι επιστήμονες αντίκρισαν τις λίμνες των Πρεσπών και είδαν μπροστά τους έναν οικολογικό θησαυρό που έπρεπε πάση θυσία να διατηρηθεί ζωντανός. Σήμερα, το φιλόδοξο όραμα του Λουκ βρίσκεται πιο κοντά από ποτέ στην υλοποίησή του.

Από την αρχή, για την Πρέσπα, το ιδιαίτερο στοίχημα δεν ήταν ο αποκλεισμός της περιοχής από ανθρώπινες δραστηριότητες. Μάλλον το αντίθετο: η απειλή για τις ισορροπίες του οικοσυστήματος προερχόταν από την εγκατάλειψη της παραδοσιακής γεωργίας και άλλων ανθρώπινων δραστηριοτήτων.

Ακολούθησε η ίδρυση της Εταιρίας Προστασίας Πρεσπών, της αδελφής οργάνωσης του WWF, που υλοποίησε δεκάδες δράσεις που στήριζαν και ενίσχυαν την αλληλεπίδραση του ανθρώπου με τη φύση προς όφελος και των δυο. Δράσεις προστασίας του διεθνώς απειλούμενου αργυροπελεκάνου και άλλων ειδών της πλούσιας χλωρίδας και πανίδας της περιοχής, δράσεις ευαισθητοποίησης κατοίκων και επισκεπτών, ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής και πολλές ακόμη, με βασική στρατηγική την ενιαία και πολυδιάστατη προσέγγιση και τη συνεργασία με τους κατοίκους της περιοχής.

Σκοπός ήταν πάντα οι δράσεις αυτές να μην είναι σημειακές παρεμβάσεις, αλλά να χτίζουν σε μια συνέχεια όλο και περισσότερο τις αντοχές του μοναδικού αυτού οικο-

συστήματος. Τώρα, το όραμα του Λουκ Χόφμαν για την Πρέσπα βρίσκεται κοντά στο να γίνει πραγματικότητα. Μετά την αρχική σχετική μελέτη που εκπόνησε το WWF Ελλάς, έχουν τώρα μπει οι βάσεις για τη δημιουργία ενός καταπιστεύματος, που μπορεί σε μεγάλο βαθμό να εξασφαλίξει την υλοποίηση περιβαλλοντικών δράσεων στο Διασυννοριακό Πάρκο Πρεσπών στο πλαίσιο μίας συντονισμένης προσέγγισης. Το **Prespa Ohrid Nature Trust (PONT)** λειτουργεί από τον Νοέμβριο του 2015 ως ανεξάρτητος οργανισμός, και από τότε οι συντονιστές του έχουν επικεντρωθεί στον σχεδιασμό δράσεων με στόχο τον περιβαλλοντικό και κοινωνικό αντίκτυπο σε βάθος χρόνου. Το καταπίστευμα αυτό αποτελεί καινοτομία στην ιστορία των αναπτυξιακών προγραμμάτων στα Βαλκάνια.

Σήμερα, το WWF συμμετέχοντας ενεργά στο Διοικητικό Συμβούλιο του PONT, συμβάλλει στη λήψη στρατηγικών αποφάσεων που αφορούν στην εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία του οργανισμού που θα χρηματοδοτεί επιλεγμένες δράσεις σε Ελλάδα, Αλβανία και ΠΓΔΜ, ξεκινώντας το 2017.

Ο αργυροπελεκάνος, ένας από τους ζωντανούς θησαυρούς της Πρέσπας. 1400 ζευγάρια αποτελούν τη μεγαλύτερη αποικία στον κόσμο.

Έκθεση περιβαλλοντικής νομοθεσίας

Μαζί με μια μεγάλη ομάδα από συνεργάτες και εθελοντές νομικούς καταγράψαμε τις νομικές εξελίξεις όλης της χρονιάς, αναλύσαμε νομοσχέδια, καταθέσαμε δημόσια κριτική και προτείναμε τις καλύτερες δυνατές λύσεις.

Έχετε προσπαθήσει να διαβάσετε την Εφημερίδα της Κυβερνήσης που δημοσιεύει επίσημα όλη την ελληνική νομοθεσία; Εμείς το κάνουμε, επειδή ξέρουμε καλά πως εκεί γράφεται το περιβαλλοντικό μας παρόν και μέλλον.

Σήμερα, 12 χρόνια μετά την πρώτη δημοσίευσή της, η ετήσια έκθεσή μας για την περιβαλλοντική νομοθεσία έχει εξελιχθεί σε μοναδικό εργαλείο γνώσης για δύσκολα νομικά θέματα, αλλά και δύναμη στα χέρια όσων δίνουν μαζί μας τον αγώνα για την προστασία της φύσης. Ειδικά μέσα στα χρόνια της κρίσης, επιμένουμε να διαβάζουμε τις δανειακές συμβάσεις για το χρέος της Ελλάδας και να παρακολουθούμε τα μνημονιακά νομοσχέδια.

Η φετινή, 12η ετήσια νομική έκθεση, κατέγραψε κυρίως ανησυχητικές εξελίξεις στη δασική νομοθεσία και συνέχιση της «τακτοποίησης» παρανομιών, ενώ παράλληλα αποδυναμώθηκαν περισσότερο οι επιθεωρητές περιβάλλοντος και οι υπηρεσίες που εποπτεύουν την εφαρμογή των περιβαλλοντικών νόμων.

Από τα πρώτα χρόνια δράσης του WWF Ελλάς, βλέπαμε παρανομίες που οι πολίτες δεν μπορούσαν να αναφέρουν πουθενά και διαπιστώναμε μεγάλη έλλειψη διαφάνειας και εργαλείων για την προστασία του περιβάλλοντος. Συναντούσαμε επίσης δημόσιες υπηρεσίες που δεν γνώριζαν σημαντικούς νόμους και ήταν αποκομμένες από τις νομικές εξελίξεις. Η ετήσια έκθεσή μας έχει καλύψει ένα μεγάλο κενό, όμως ελπίζω μελλοντικά να φτάσουμε στο αυτονόητο: στην αληθινή διαφάνεια, όπου το κράτος αναρτά δημόσια την πληροφορία, και ο πολίτης και οι υπηρεσίες έχουν άμεση πρόσβαση σε αυτήν.

Γιώργος Χασιώτης,
Συντονιστής νομικής ομάδας

Η ομάδα νομικής υποστήριξης είναι η μοναδική του είδους στο διεθνές δίκτυο του WWF και για πάνω από 10 χρόνια προσφέρει υποστήριξη σε πολίτες και ομάδες από όλη την Ελλάδα, που την έχουν ανάγκη για την αντιμετώπιση περιστατικών υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος.

Η Νομική ομάδα του WWF Ελλάς

Η ομάδα νομικής υποστήριξης είναι ξεχωριστή γιατί επιτρέπει τη συνάντηση και τον διάλογο μεταξύ ανθρώπων με διαφορετικό επιστημονικό, επαγγελματικό υπόβαθρο και αντιλήψεις, αλλά κοινή αγάπη για το περιβάλλον.

100 εθελοντές μέσα σε 10 χρόνια έχουν επεξεργαστεί περισσότερα από 800 ερωτήματα ή καταγγελίες πολιτών και περιβαλλοντικών οργανώσεων. Δικηγόροι, μηχανικοί, περιβαλλοντολόγοι και μέλη από πολλές ακόμα ειδικότητες, έφεραν τη δική τους εξειδικευμένη γνώση, εξέτασαν περιπτώσεις υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος και προσέφεραν καθοδήγηση σχετικά με τη νομοθεσία και τις αρμόδιες υπηρεσίες.

«Το «ομάδα» δεν είναι κατ' ευφημισμό, λειτουργεί πράγματι ως ομάδα και νομίζω ότι κάνει πολύ καλή δουλειά. Ίσως το πιο σημαντικό από όλα είναι ότι ανταλλάσσεις απόψεις, εμπειρίες και αναλυτικές σκέψεις με ανθρώπους που περιτριγυρίζουν το τραπέζι και είναι γνώστες συγκεκριμένων αντικειμένων που αφορούν τους αγώνες των πολιτών.»

Γιώργος Χ. (εθελοντής)

Πώς μπορείς να βοηθήσεις:

Αν θέλεις να προσφέρεις τις γνώσεις σου και λίγο από τον ελεύθερο χρόνο σου ως μέλος της ομάδας υποστήριξης πολιτών του WWF Ελλάς, επικοινωνήσε μαζί μας στέλνοντας email με λίγα στοιχεία για εσένα και τα ενδιαφέροντά σου στο support@wwf.gr

Θέλεις να μάθεις περισσότερα για την ομάδα και πώς μπορεί να στηρίξει την προσπάθειά σου; Επισκέψου το <http://www.wwf.gr/legal-team>

Οι δράσεις στον τομέα περιβαλλοντικής πολιτικής υλοποιούνται και με την υποστήριξη του WWF Ολλανδίας.

Μαζί κάνουμε τη διαφορά

Με άμεση ανάλυση, νομικό σχολιασμό και μαζική κινητοποίηση ενεργών πολιτών, καταφέραμε και φέτος να αποτρέψουμε σημαντικές απειλές για την ελληνική φύση.

Από τότε που η Ελλάδα άρχισε να βυθίζεται στην οικονομική κρίση, οι πιέσεις προς το περιβάλλον έχουν πληθύνει: απανωτά νομοσχέδια για οικοδόμηση σε ακτές και δασική γη, εξπρές πολυνομοσχέδια, νόμοι «σκούπα» και τροπολογίες της τελευταίας στιγμής που ανοίγουν επικίνδυνα «παραθυράκια». Στα νέα αυτά δεδομένα δεν καταθέσαμε τα όπλα. Οξύνσαμε τα αντανάκλαστικά μας, δημιουργήσαμε μια δυνατή διεπιστημονική ομάδα και μάθαμε να εκθέτουμε έγκαιρα τα κρυφά σημεία των νόμων.

Τον περασμένο Μάιο ήρθαμε αντιμέτωποι με διατάξεις για τους δασικούς χάρτες που εισήχθησαν σε νομοσχέδιο οικονομικών πολιτικών. Οι ρυθμίσεις αυτές ουσιαστικά άνοιγαν για πρώτη φορά την πόρτα για νομιμοποίηση οικισμών αυθαιρέτων μέσα σε δασική γη. Με τη βοήθειά σας πετύχαμε την απόσυρση αυτής της πάρα πολύ επικίνδυνης για τα δάση ρύθμισης.

Αλλά και μερικούς μήνες νωρίτερα, τον Νοέμβριο 2015, καταφέραμε την τελευταία στιγμή να αποσυρθεί μια σκοτεινή τροπολογία που θα έδινε αναστολή (ουσιαστικά αμνηστία) σε πρόστιμα για αυθαίρετα σε δασική γη.

Από τα πρώτα χρόνια μας χρειάστηκε να δώσουμε νομικούς αγώνες για την υπεράσπιση της ελληνικής φύσης, με σημαντικότερη τη μάχη ενάντια στην εκτροπή του Αχελώου.

Όμως, τα τελευταία χρόνια, οι επιθέσεις προς το περιβάλλον έχουν πληθύνει με άλλοθι την κρίση. Απέναντι σε αυτήν την αυθαιρεσία, βλέπουμε χιλιάδες πολίτες να κινητοποιούνται. Μέσω υπογραφών, ηλεκτρονικών μηνυμάτων, ακόμα και προσωπικών τηλεφωνημάτων σε υπουργούς και βουλευτές, παίρνουν το περιβαλλοντικό δίκαιο στα χέρια τους.

Ελπίζω αυτή η ενεργητική στάση να αποτελέσει μια πολύτιμη «κληρονομιά» για τις επόμενες δεκαετίες.

Θεοδότα Νάντσου,
Επικεφαλής περιβαλλοντικής πολιτικής

ΔΑΣΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Προστασία-Πρόληψη-Συμμετοχή

Βασικός μας στόχος η προστασία των πολυτιμότερων δασών, η πρόληψη των απειλών και η ενδυνάμωση του ρόλου των πολιτών, όχι μόνο σε ελληνικό αλλά και μεσογειακό επίπεδο.

Μεσογειακή συμμαχία για τα δάση

Για να βρούμε λύσεις για τις κοινές απειλές που αντιμετωπίζουν τα μεσογειακά δάση, δημιουργήσαμε συμμαχία με τα υπόλοιπα γραφεία του WWF στη Μεσόγειο. Η ενιαία στρατηγική αντιμετώπισης θα έχει ως αφετηρία τόσο τα δάση υψηλής οικολογικής αξίας όσο και το μωσαϊκό που χαρακτηρίζει τα δάση γύρω από τη Μεσόγειο. Κύρια έμφαση θα δώσουμε σε κοινές δράσεις για το «καυτό» θέμα της προστασίας των μεσογειακών δασών στην κλιματική αλλαγή.

Πρόληψη πυρκαγιών από αμέλεια

«Το προλαμβάνει καλύτερο του θεραπεύει», όχι μόνο στην ιατρική αλλά και στις δασικές πυρκαγιές. Καθώς οι περισσότερες προκαλούνται από ανθρωπογενή αίτια, με πρώτη την αμέλεια, ο δικός μας ρόλος είναι πρωταγωνιστικός. Το περασμένο καλοκαίρι βρεθήκαμε στην Άνδρο να συντονίζουμε μια πιλοτική κοινή εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, που έφερε κοντά μια μεγάλη συμμαχία φορέων, οργανώσεων και πολιτών.

Γιατί στην Άνδρο;

- 5.000 στρέμματα καίγονται κατά μέσο όρο το χρόνο.
- 40% του νησιού έχει καεί μια φορά και 20% έχει καεί περισσότερες από δύο φορές, μεταξύ 1984 και 2015.

Η δράση:

- 10.000 φυλλάδια, 3.000 αφίσες με αντικείμενο την πρόληψη δασικών πυρκαγιών διανεμήθηκαν στο νησί.

Δασικές πυρκαγιές

Το σύστημα δασοπροστασίας της χώρας αντιμετωπίζει τεράστια προβλήματα τόσο σε προληπτικό όσο και σε κατασταλτικό επίπεδο. Πιέζουμε με συγκεκριμένες προτάσεις και παρεμβάσεις στους αρμόδιους κρατικούς φορείς προκειμένου να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα προστασίας των ελληνικών δασών αλλά και αποτελεσματικής αποκατάστασής τους μετά την καταστροφή.

- 500 ερωτηματολόγια για τις δασικές πυρκαγιές συλλέχθηκαν από μαθητές 5 δημοτικών σχολείων του νησιού.
- Άρθρα σε τοπικές ιστοσελίδες και τον τοπικό τύπο.
- 3 εκδηλώσεις ενημέρωσης και κατάρτισης για τις δασικές πυρκαγιές.

www.wwf.gr/andros

ΔΕΣ ΤΟ VIDEO:
Η Άνδρος αναλαμβάνει
δράση για τις πυρκαγιές.

Το πρόγραμμα υλοποιείται με την υποστήριξη της Andriaki Shipping Co, LTD.

Πριν από 25 χρόνια, η επίδραση της κλιματικής αλλαγής στα δάση υπήρχε λίγο-πολύ ως θεωρία. Σήμερα οι μεγαπυρκαγιές, η ερημοποίηση και οι μεταβολές (ξηράνσεις, μετακινήσεις ειδών) είναι πρακτικά εμφανείς και ενισχύονται από τις κακές ανθρώπινες πρακτικές και τις αλλαγές χρήσεων γης. Τα επόμενα 25 χρόνια είναι κρίσιμα για το αν θα καταφέρουμε μέσα από συγκεκριμένες δράσεις και πολιτικές να προσαρμόσουμε στην νέα πραγματικότητα και να θωρακίσουμε τα δάση μας.

Ηλίας Τζηρίτης,
Υπεύθυνος τοπικών δράσεων

Λιγνίτης

Ιστορικά καλά νέα από το Παρίσι για το κλίμα,
 όμως ακόμα η Ελλάδα κάνει βήματα προς τα πίσω...

Διεθνείς εξελίξεις...

Λίγες μέρες πριν την έναρξη της 21ης Παγκόσμιας Διάσκεψης για το κλίμα, μαζί με την Greenpeace και το Anaaz, πραγματοποιήσαμε τη μεγαλύτερη πορεία για την κλιματική αλλαγή στα ελληνικά χρονικά. Τα νέα από την ίδια τη Διάσκεψη ήταν εξαιρετικά, αφού για πρώτη φορά στα χρονικά, οι παγκόσμιοι ηγέτες συμφώνησαν σε συγκεκριμένα μέτρα και στόχους για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής! Βρεθήκαμε μέσα στον παλμό της διάσκεψης, αναλύοντας καθημερινά τις εξελίξεις των διεθνών διαπραγματεύσεων που οδήγησαν στην ιστορική συμφωνία για το κλίμα.

...αλλά η Ελλάδα συνεχίζει στο ίδιο μοτίβο

Όμως στην Ελλάδα, παρά τη συνεχή αλλαγή στις διεθνείς πολιτικές και οικονομικές συνθήκες, είδαμε για άλλη μια χρονιά προώθηση νέων ρυπογόνων μονάδων λιγνίτη, δίχως σκέψη για το ανθρώπινο ή και οικονομικό κόστος τους. Εμείς ενημερώσαμε τους Έλληνες βουλευτές και ευρωβουλευτές πως σύμφωνα με τη νέα ευρωπαϊκή νομοθεσία, οι εκπομπές CO₂ θα στοιχίσουν 2,4 δις ευρώ ως το 2025. Μεταφέραμε επίσης στο ελληνικό κοινοβούλιο το αίτημα των φορέων της Δυτικής Μακεδονίας, και των δημάρχων των περιοχών εκμετάλλευσης του λιγνίτη, για στήριξη ενόψει της «επόμενης μέρας» μετά τον λιγνίτη. Τον Ιούλιο του 2016, μάλιστα, καταθέσαμε για πρώτη φορά ολοκληρωμένη και κοστολογημένη πρόταση ανάπτυξης εναλλακτικών οικονομικών δραστηριοτήτων που θα βοηθήσουν τη Δυτική Μακεδονία να επουλώσει τις πληγές της και να μεταβεί ομαλά στη μεταλιγνιτική περίοδο.

Το 2008 η Ελλάδα φλέρταρε με τον εφιάλτη του λιθάνθρακα. Μέσα από κινητοποιήσεις και μάχες, καταφέραμε να αποκλείσουμε αυτό το εισαγόμενο ρυπογόνο καύσιμο. Σήμερα, έχουμε πια βγει στην «επίθεση», δείχνοντας -με τεκμηριωμένα στοιχεία και εναλλακτικές προτάσεις- πως ούτε ο δικός μας λιγνίτης είναι απαραίτητος ή επιθυμητός. Εύχομαι τα επόμενα χρόνια η Ελλάδα να πάρει στα χέρια της τον αληθινό δικό της πλούτο: τον ήλιο και τον αέρα, στηριζόμενη στις καθαρές πηγές ενέργειας και την εξοικονόμηση.

Νίκος Μάντζαρης,

Υπεύθυνος ενεργειακής και κλιματικής πολιτικής

Tilos

Βήματα μπροστά για το νησί της Τήλου που ετοιμάζεται να πρωτοπορήσει πανευρωπαϊκά, αναπτύσσοντας τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Το ευρωπαϊκό έργο TILOS εγκρίθηκε ως πρώτο ανάμεσα σε 80 άλλα ανταγωνιστικά έργα στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος για την έρευνα και την τεχνολογία Horizon 2020, με επικεφαλής ερευνητική ομάδα από την Ελλάδα, την ομάδα του Εργαστηρίου Ήπιων Μορφών Ενέργειας & Προστασίας Περιβάλλοντος του ΑΕΙ Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα (πρώην ΤΕΙ Πειραιά).

Στο έργο συμμετέχουν συνολικά 15 εταιρείες από 7 ευρωπαϊκές χώρες (Ελλάδα, Γερμανία, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Σουηδία, Ιταλία, Ισπανία). Από τη χώρα μας, εκτός από το WWF Ελλάς, συμμετέχουν το ΑΕΙ Πειραιά, ο ΔΕΔΔΗΕ (Διαχειριστής του δικτύου διανομής) και η εταιρεία Eunice.

Οι δράσεις υλοποιούνται με χρηματοδότηση του Horizon 2020 σύμφωνα με τη σύμβαση Νο 646529.

Επίσημος ιστότοπος: www.tiloshorizon.eu

Το πρωτοπόρο πρόγραμμα TILOS έχει στόχο την απεξάρτηση της Τήλου από το ακριβό και ρυπογόνο εισαγόμενο πετρέλαιο και τη μέγιστη χρήση ηλιακής και αιολικής ενέργειας. Η σημασία του είναι μεγάλη, και όχι μόνο για την Ελλάδα: είναι η πρώτη φορά που ένα τέτοιο «υβριδικό» σύστημα παραγωγής και αποθήκευσης ενέργειας εγκαθίσταται στη Μεσόγειο σε νησί μη συνδεδεμένο ηλεκτρικά με το ηπειρωτικό δίκτυο. Μάλιστα το πρόγραμμα παρουσιάστηκε στη διεθνή Διάσκεψη για το κλίμα COP 21 από την ελληνική κυβέρνηση ως πρότυπο μοντέλο εφαρμογής τεχνολογιών καθαρής ενέργειας, ανάμεσα σε άλλα φιλόδοξα διεθνή έργα.

Πέρυσι πραγματοποιήσαμε τις αναγκαίες μετρήσεις για τη χωροθέτηση της ανεμογεννήτριας και του φωτοβολταϊκού πάρκου σε σημεία όπου η απόδοσή τους θα φτάνει τα πιο υψηλά επίπεδα, χωρίς όμως να διαταράσσουν τους ευαίσθητους βιότοπους του νησιού. Στη συνέχεια, ολοκληρώσαμε τον σχεδιασμό και προχωρήσαμε στην προετοιμασία εγκατάστασης του συστήματος με πρώτη την μπαταρία αποθήκευσης ενέργειας.

Πρόσφατα τοποθετήθηκαν δοκιμαστικά οι πρώτοι «έξυπνοι μετρητές» που μας δίνουν τη δυνατότητα παρακολούθησης της κατανάλωσης ενέργειας στα κτίρια σε πραγματικό χρόνο, ώστε να μπορούμε να εντοπίζουμε τις πιο ενεργοβόρες συσκευές και να προσαρμόζουμε ανάλογα τη χρήση τους.

Η Τήλος θα δείξει έτσι τον δρόμο σε όλη την Ελλάδα με τη χρήση έξυπνων μετρητών για πρώτη φορά σε μαζικό επίπεδο, επιτρέποντας την ορθή διαχείριση της παραγωγής και κατανάλωσης ενέργειας.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΝΤΑΣ τους αυριανούς πολίτες

8.000 μαθητές ανακάλυψαν το πράσινο μέσα από τις εκπαιδευτικές δράσεις της Καλύτερης Ζωής, καλλιέργησαν τη συνείδηση του ενεργού πολίτη και κινητοποίησαν τα σχολεία τους να υιοθετήσουν καλές πρακτικές.

«Ήταν η πιο ωραία μέρα της ζωής μου!» Όταν αυτή η φράση προέρχεται από έναν εξαχρονό αεικίνητο μαθητή που πέρασε ένα διώρο στο παρκάκι έξω από το σχολείο του παίζοντας και μαθαίνοντας για την κρυμμένη φύση της πόλης, τότε αισθάνεσαι πως αξί-

ζει τον κόπο η προσπάθεια. Δεν ήταν μόνο το WWF Greenspaces, το πρόγραμμα για τους χώρους πρασίνου της πόλης που κέρδισε την εμπιστοσύνη των παιδιών και των νέων, αλλά και όλες οι δράσεις της «Καλύτερης Ζωής». Ανάμεσα σε τόσες δυνατές συμμετοχές, τρία σχολεία βραβεύτηκαν, δίνοντας το μέτρο για το τί μπορεί να καταφέρει ένα σχολείο.

Ο γύρος του κόσμου σε 80 ερωτήσεις

Δημιουργήσαμε ένα νέο διαδικτυακό παιχνίδι γνώσεων που δίνει σε μικρούς και μεγάλους την ευκαιρία να μπουν σε ένα διασκεδαστικό μονοπάτι εξερεύνησης της ελληνικής φύσης.

Μέσα από απρόσμενες ερωτήσεις, οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά και οι τολμηροί ενήλικες, ταξιδεύουν σε τρεις πολύ διαφορετικές μεταξύ τους περιοχές της Ελλάδας, μαθαίνοντας άγνωστες πτυχές τους και διασκεδάζοντας. Ο «Γύρος του κόσμου σε 80 ερωτήσεις» ευαισθητοποιεί, προσφέρει γνώση και επιβραβεύει τον «πράσινο» τρόπο σκέψης.

www.atlas.gr

Το παιχνίδι σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε από το WWF Ελλάς και το Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου του Πειραιά, με τη χρηματοδότηση του Ταμείου Καινοτομίας του WWF Ολλανδίας.

Τη χρονιά αυτή γεννήθηκε και το νέο μας παιδί! Που δεν είναι άλλο παρά το πρόγραμμα «Υγιή παιδιά, υγιής πλανήτης», μια πρωτότυπη εκπαιδευτική παρέμβαση με θέμα τη διατροφή των παιδιών. Φέτος θα δοκιμαστεί πιλοτικά από τρία σχολεία της Αττικής και θα αποτελέσει τον πυρήνα της ευρύτερης εκστρατείας για τη διατροφή που θα πραγματοποιήσουμε τα επόμενα δύο χρόνια.

Τα τελευταία 25 χρόνια εργαζόμαστε μαζί με τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές που δεν φοβούνται να καταπιαστούν με τα μεγαλύτερα περιβαλλοντικά ζητήματα. Ο σπόρος της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης έχει ριζώσει. Αλλά το σχολείο θα πρέπει να αλλάξει ριζικά στα επόμενα χρόνια για να ανταποκριθεί σε έναν πολύπλοκο κόσμο που αλλάζει ραγδαία. Το περιβάλλον και ο ενεργός πολίτης με κριτική σκέψη θα πρέπει να είναι στο επίκεντρο του νέου σχολείου. Είναι ο μόνος δρόμος στα σημερινά αδιέξοδα της εκπαίδευσης και της κοινωνίας.

Ελένη Σβορώνου,
Υπεύθυνη περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Στις δράσεις του προγράμματος
Καλύτερη Ζωή συμμετείχαν:

460 σχολεία

200 οικογένειες

1.150 εκπαιδευτικοί

και ολοκληρώθηκαν

80 δράσεις

Είσαι εκπαιδευτικός;

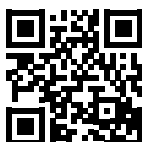
- Γράψε το σχολείο σου στην «Καλύτερη Ζωή» στο www.kalyterizoι.gr και αναλάβετε δράσεις!
- «Κατέβασε» το υλικό μας εδώ <http://www.wwf.gr/environmental-education> και χρησιμοποίησέ το στην τάξη σου.
- Για συμμετοχή στην ηλεκτρονική ενημέρωση και για εργαστήρια στο σχολείο γράψε στη Νάνσυ Κουταβά στο n.coutava@wwf.gr.

ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΖΩΗ

Η Καλύτερη Ζωή συνέχισε την πορεία της για έναν πιο οικονομικό και οικολογικό τρόπο ζωής, με δράσεις ενάντια στην σπατάλη τροφίμων αλλά και με πυξίδα την ανακάλυψη πράσινων οάσεων στις πόλεις μας.

Με περισσότερο από έναν τόνο ολόφρεσκα λαχανικά και φρούτα που διαφορετικά θα κατέληγαν στα σκουπίδια, η Καλύτερη Ζωή διοργάνωσε το «Με-νού για 5.000», ένα λαχταριστό γεύμα πελώριων διαστάσεων για 5.000 καλεσμένους! Με την πολύτιμη συμμετοχή εθελοντών, αντιδράσαμε στο γεγονός ότι πάνω από το ένα τρίτο της παγκόσμιας παραγωγής τροφίμων σπαταλιέται στους αγρούς και τα σουπερμάρκετ, στα νοικοκυριά και τα εστιατόρια και σπάσαμε τον φαύλο κύκλο της σπατάλης, τονίζοντας την ομορφιά των «άσχημων λαχανικών».

ΔΕΣ ΤΟ VIDEO:
*Τα μυστικά των «άσχημων»
φρούτων και λαχανικών.*

Μεγάλος Δωρητής

ΙΣΝ / SNF

ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ
STAVROS NIARCHOS
FOUNDATION

Υποστηρικτής

Κοινωνοφελές Ίδρυμα
Ιωάννη Σ. Λάτση

#ΜΕΝΟΥΓΙΑ5000

11.10.15

ΜΕ-ΝΟΥ
ΓΙΑ 5000

ΑΘΗΝΑ

Η εκδήλωση «Με-νού για 5.000» διοργανώθηκε από το WWF Ελλάς, την αγγλική οργάνωση Feedback, το British Council, το ΜΠΟΡΟΥΜΕ και το Slow Food Thrace.

ΔΩΡΕΑΝ ΓΕΥΜΑ ΓΙΑ 5000 ΑΤΟΜΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗ ΣΠΑΤΑΛΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Παρέα με την Εθνική Λυρική Σκηνή, το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων, την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, το British Council, ομάδες άθλησης και μία σειρά από εκπαιδευτικούς φορείς, 10.000 μικροί και μεγάλοι βρέθηκαν κοντά μας στην εκδήλωση «Πιάσε πράσινο».

© Tóra Markópou / WWF Ελλάς

Την άνοιξη, η Καλύτερη Ζωή έκανε ένα «πράσινο» κάλεσμα για επανασύνδεση με τα πάρκα των πόλεών μας, δημιουργώντας μια πρωτότυπη δωρεάν εφαρμογή για κινητά. Μέσω του WWF Greenspaces οι πολίτες ανακαλύπτουν και αξιολογούν τα πάρκα των πόλεών τους. Περισσότεροι από 6.000 πολίτες έχουν ήδη κατεβάσει την εφαρμογή, ενώ 1.000 πράσινοι χώροι έχουν κιόλας καταγραφεί σε 101 δήμους της χώρας!

Την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος στις 5 Ιουνίου, «πιάσαμε πράσινο» στον Εθνικό Κήπο. Στην υπόλοιπη Ελλάδα περισσότεροι από 28 δήμους γιόρτασαν, ενώ 19 από αυτούς έκαναν παρεμβάσεις σε πράσινους χώρους της πόλης τους.

Υποστηρικτής διαχείρισης του WWF GreenSpaces στο πλαίσιο του προγράμματος Vodafone World of Difference.

Τα τελευταία χρόνια γίνεται ολοένα και πιο ξεκάθαρο ότι και οι δικές μας επιλογές, στο σπίτι, τη γειτονιά και την πόλη μας καθορίζουν κι αυτές το μέλλον της γης μας. Η προσωπική δύναμη και οι επιλογές του καθενός μας μπορούν να βελτιώσουν όχι μόνο το μέλλον του πλανήτη και των επόμενων γενιών, αλλά και την ποιότητα του τρόπου ζωής μας εδώ και τώρα.

Αχιλλέας Πληθάρας,
Υπεύθυνος προγραμμάτων
ευαισθητοποίησης

Κατέβασε κι εσύ την εφαρμογή στο <http://greenspaces.gr> και πάρε το πράσινο στα χέρια σου.

Η ομάδα που μας φέρνει κοντά!

Πριν από 25 χρόνια, ένας-ένας, δειλά δειλά, ξεκινήσατε να μας στηρίζετε στα πρώτα μας βήματα για την προστασία της ελληνικής φύσης. Σήμερα, 25 χρόνια μετά, είστε χιλιάδες οι υποστηρικτές κοντά μας κι αυτό μας δίνει μεγάλο κουράγιο και δύναμη.

Στο πέρασμα των χρόνων, τους περισσότερους σας γνωρίσαμε από κοντά μέσα από την ομάδα του Άμεσου Διαλόγου. Μαζί συζητήσαμε, προβληματιστήκαμε και μαζί συνεχίζουμε να παλεύουμε για ένα ζωντανό περιβάλλον. Συναντηθήκαμε σχεδόν σε κάθε γειτονιά της Αθήνας, στις μεγαλύτερες πόλεις της επαρχίας και σε κάποια από τα μεγαλύτερα νησιά και ανακαλύψαμε πως μαζί μπορούμε να βρούμε διεξόδους στην κρίση κρατώντας ζωντανό τον φυσικό μας πλούτο.

Τα επόμενα χρόνια σκοπεύουμε να αναζητήσουμε την στήριξη αυτή σε όλη την Ελλάδα. Όχι μονάχα επειδή χρειαζόμαστε την βοήθειά σας, αλλά κυρίως γιατί μέσα σε τόσο δύσκολους καιρούς μας αποδείξατε πως η επαφή μας αυτή έχει τεράστια αξία και πως τις μάχες μπορούμε να τις κερδίσουμε μαζί.

Σας ευχαριστούμε!

Μέσα σε τόσο δύσκολες οικονομικές συνθήκες, η σταθερή σας υποστήριξη μέσω της πάγιας τραπεζικής εντολής, μας δίνει τη δυνατότητα να προγραμματίζουμε τους πόρους που θα επενδύσουμε στα προγράμματα προστασίας της φύσης και αυτό κάνει την προσφορά σας ακόμα πολυτιμότερη.

Μαρία Τσούκα

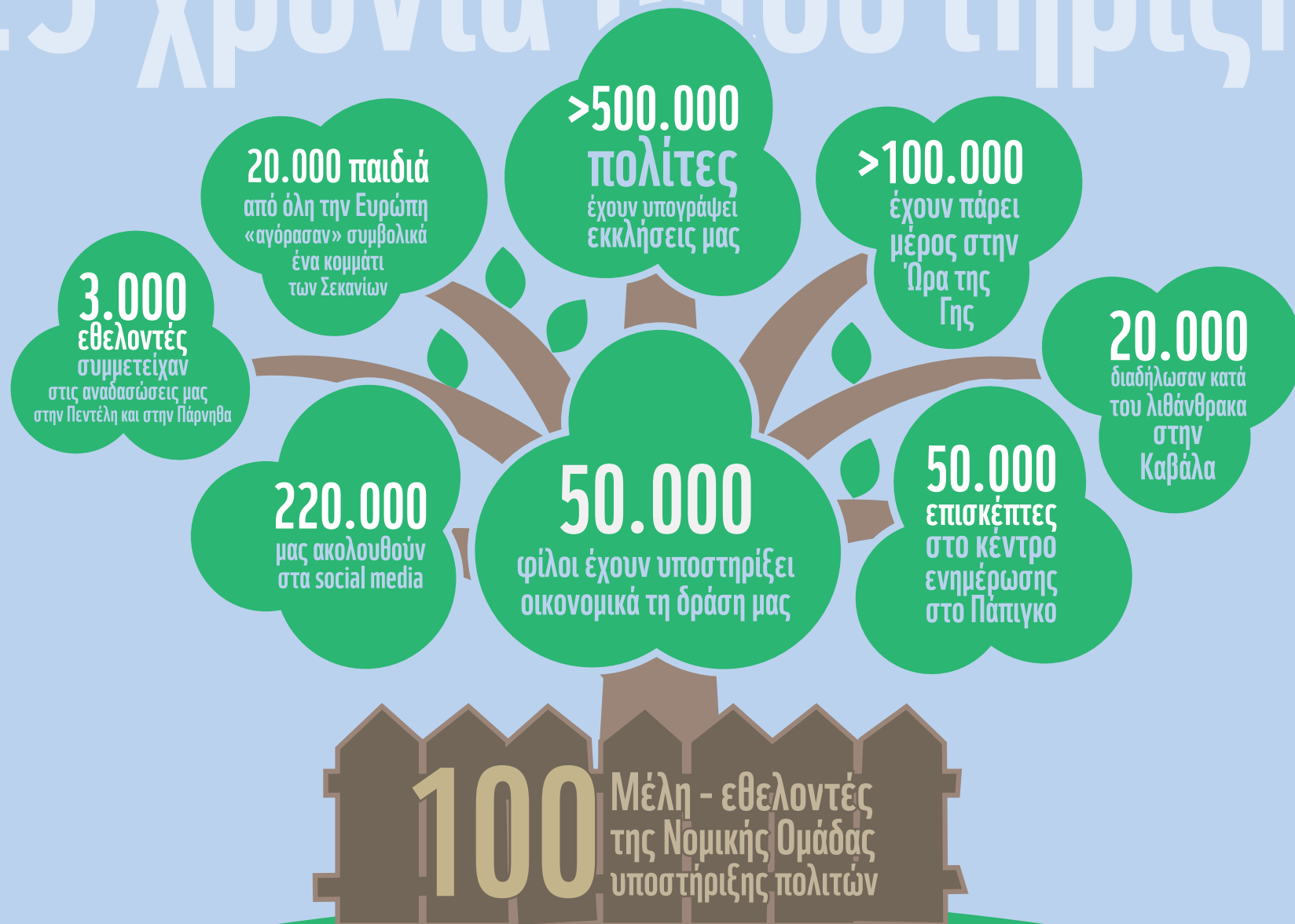
Συντονίστρια προγράμματος άμεσου διαλόγου

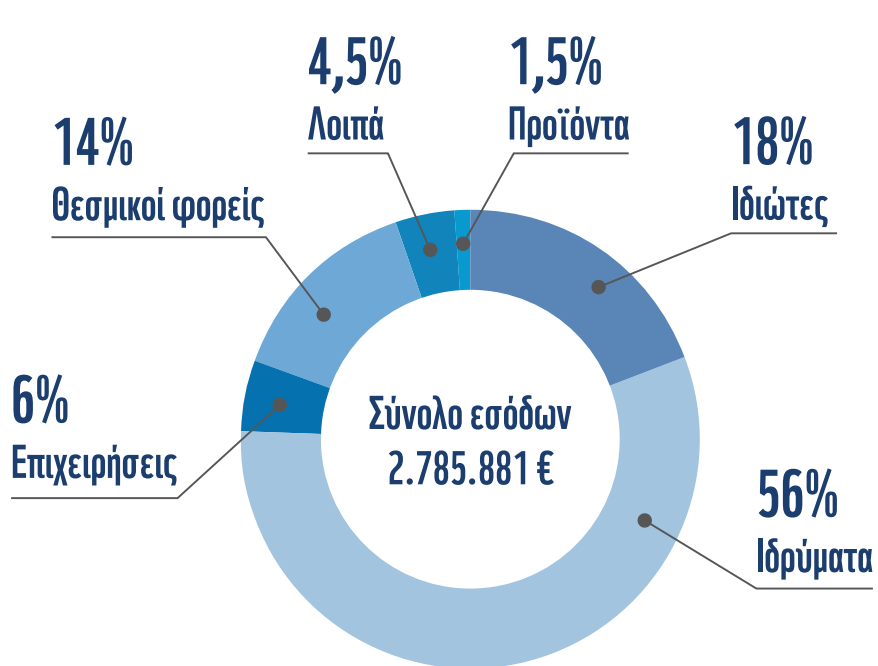
Θέλεις να γίνεις μέλος της ομάδας μας;

Μπες στο www.wwf.gr/dd και στείλε μας την αίτησή σου.

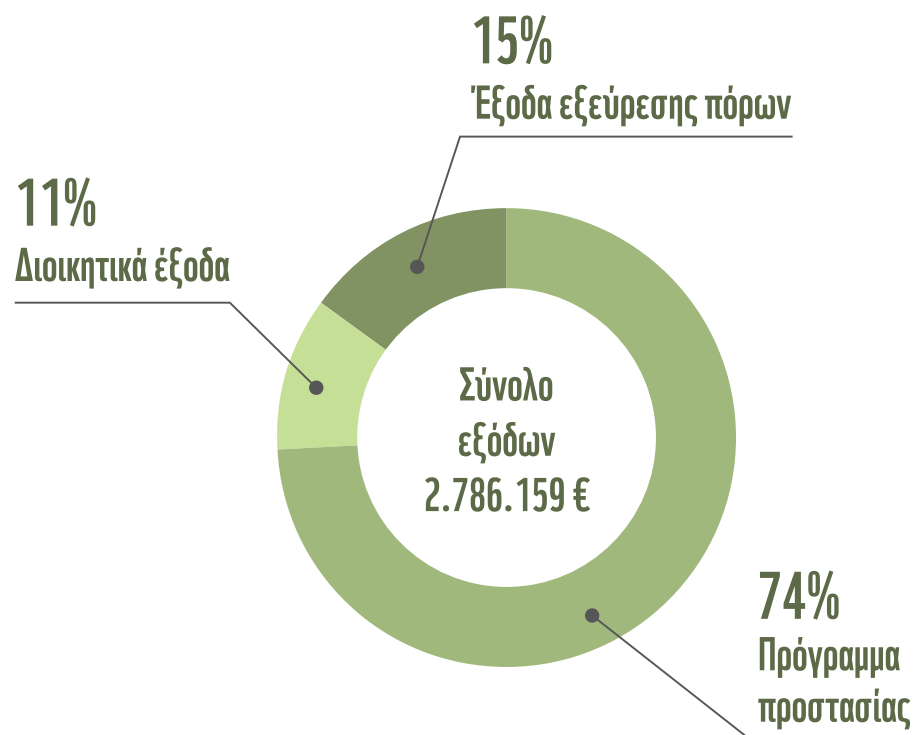

25 χρόνια υποστήριξης

Ιδιώτες υποστηρικτές.....	499.487
Κοινοφελή ιδρύματα.....	1.556.299
Θεσμικοί φορείς	389.193
Προϊόντα WWF	41.428
Επιχειρήσεις	174.807
Λοιπά έσοδα.....	124.667
Σύνολο	2.785.881

Διοικητικά έξοδα	310.488
Έξοδα εξεύρεσης πόρων.....	408.279
Δράσεις προστασίας περιβάλλοντος ...	2.067.392
Σύνολο	2.786.159

- Δράσεις προστασίας απειλούμενων ειδών και οικολογικά ευαίσθητων περιοχών 43%
Πρόγραμμα ΚΥΚΛΑΔΕΣ Life, Δάσος Δαδιάς, Υγρότοποι κ.ά.
- Δράσεις βελτίωσης του τρόπου ζωής (μείωση αποτυπώματος)..... 13%
Καλύτερη Ζωή, Fish Forward, Εξοικονόμηση ενέργειας κ.ά.
- Συμμετοχή σε διεθνείς δράσεις του WWF 10%
- Οριζόντιες δράσεις υποστήριξης προγράμματος προστασίας..... 15%
Περιβαλλοντική εκπαίδευση, σχεδιασμός & παρακολούθηση έργων κ.ά.
- Προτάσεις και δράσεις για μια ζωντανή ελληνική οικονομία 12%
Βιώσιμη αλιεία, ΤΗΛΟΣ, Πτολεμαΐδα V κ.ά.
- Δράσεις επικοινωνίας 4%
Γραφείο τύπου, ιστοσελίδα, social media, εκδηλώσεις κ.ά.
- Δράσεις περιβαλλοντικού θεματοφύλακα 3%
Νομική ομάδα, Crisis Watch κ.ά.

Το σύστημα οικονομικής διαχείρισης της οργάνωσης εγγνάται αφενός την χρηστή και αποτελεσματική διαχείριση των οικονομικών μας πόρων και αφετέρου εξασφαλίζει τη διαφάνεια των οικονομικών μας στοιχείων. Για αυτό το λόγο ακολουθούμε τα αυστηρότερα λογιστικά και διαχειριστικά πρότυπα και ελεγχόμαστε σε ετήσια βάση από ανεξάρτητους οικονομικούς ελεγκτές (ορκωτούς λογιστές).

Χρήστος Ροδόπουλος,
Οικονομικός διευθυντής

Πηγές χρηματοδότησης

Μέσα στα 25 χρόνια παρουσίας μας στην Ελλάδα έχουμε καταφέρει να χτίσουμε μια διευρυμένη χρηματοδοτική βάση που μας εξασφαλίζει οικονομική ασφάλεια και ανεξαρτησία. Για την υλοποίηση των δράσεών μας συγκεντρώνουμε τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους από ιδιώτες υποστηρικτές, από κοινωφελή ιδρύματα, από θεσμικούς φορείς όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και από χορηγίες από επιχειρήσεις υπό ένα αυστηρό πλαίσιο κριτηρίων και αρχών.

Ιδιώτες υποστηρικτές

Είμαστε περήφανοι που οι 11.000 υποστηρικτές μας παρέμειναν στο πλευρό μας και το 2016. Η σταθερή υποστήριξη τους μας γεμίζει αισιοδοξία για το μέλλον και αποδεικνύει περίτρανα ότι υπάρχει κόσμος που θέλει να στηρίξει έναν άλλο δρόμο απέναντι στην κρίση. Τους ευχαριστούμε θερμά για ακόμα μια χρονιά.

Ανάμεσά τους οι Διακεκριμένοι Φίλοι καθώς και οι Υψηλοί Δωρητές που μετρούν πάνω 100 άτομα. Βρίσκονται δίπλα μας όχι μόνο συμβάλλοντας οικονομικά αλλά και ηθικά και πρακτικά με κάθε τρόπο. Προωθούν τις δράσεις μας, τις προβάλλουν δημόσια και μας συμβουλεύουν στα θέματα της ειδικότητάς τους.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα τη χρονιά που πέρασε:

Το ζεύγος Foïs που ήδη έχουν δηλώσει την επιθυμία τους να κληροδοτήσουν μέρος της περιουσίας τους στο WWF Ελλάς, προέβησαν και στη σημαντική δωρεά των 10.000€ για την ενίσχυση του έργου μας για τα ελληνικά δάση.

Η Justine Lagache, επαγγελματίας φωτογράφος από τη Σουηδία, προσέφερε στο WWF μέρος των εσόδων από την έκθεσή της «plasticos.se», την οποία αφέρωσε στη θαλάσσια χελώνα. Διατέθηκαν 2.700€ για την αγορά υλικοτεχνικού εξοπλισμού.

Αν θέλεις να γίνεις υποστηρικτής μας, να ανανεώσεις τη συνδρομή σου ή να μάθεις πώς αλλιώς μπορείς να μας στηρίξεις επικοινωνήσε με τον Αλέξανδρο Μελβάνι, a.melvani@wwf.gr & την Ιωάννα Στράτου, i.stratou@wwf.gr

Αν θέλεις να γίνεις διακεκριμένος φίλος, μεγάλος δωρητής ή να αφήσεις ένα κληροδότημα στη φύση επικοινωνήσε με την Έμιλυ Κερν, e.kern@wwf.gr

Κοινωφελή ιδρύματα

Περισσότεροι από τους μισούς μας πόρους προέρχονται από κοινωφελή ιδρύματα που εδρεύουν στην Ελλάδα ή το εξωτερικό. Η σταθερή και γενναιόδωρη υποστήριξη τους μας δίνει τη δυνατότητα να σχεδιάζουμε μακροπρόθεσμα και να υλοποιούμε μαζί τους απαιτητικές και φιλόδοξες δράσεις.

Δύο από τους πιο πολύτιμους συμμάχους μας, το Ίδρυμα ΜΑΒΑ και το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη, βρίσκονται στο πλευρό μας πάνω από δύο δεκαετίες στηρίζοντας συνολικά το έργο μας, ενώ τα τελευταία χρόνια έχουν προστεθεί αρκετά ιδρύματα στη λίστα όσων μας στηρίζουν οικονομικά και ηθικά, όπως το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος και το Ίδρυμα Ι. Σ. Λάτση. Τους ευχαριστούμε ολόψυχα!

Αν εκπροσωπείς κάποιο κοινωφελές ίδρυμα επικοινωνήσε με τον Κωνσταντίνο Λιαρικό, c.liarikos@wwf.gr

Θεσμικοί φορείς

Το 14% των εσόδων φέτος προήλθαν από τους λεγόμενους «θεσμικούς φορείς», δηλαδή φορείς που υπάγονται σε κάποιο συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο, όπως οι χρηματοδοτικοί μηχανισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παράλληλα, 4% των εσόδων μας προέρχεται από συνεργασίες με άλλα γραφεία της οργάνωσης, όπως το WWF Ολλανδίας, το WWF Ελβετίας και το WWF Σουηδίας.

Επιχειρήσεις

Μέσα από τη συνεργασία με τις επιχειρήσεις, το WWF έχει ως στόχο να αλλάξει επιχειρησιακές πρακτικές και να πετύχει αποτελέσματα που αλλιώς δεν θα ήταν εφικτά. Παράλληλα, ορισμένες δράσεις της οργάνωσης χρηματοδοτούνται από επιχειρήσεις, ενώ αξιοποιούνται και νέα κανάλια επικοινωνίας για την ευαισθητοποίηση του ευρέως κοινού. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους εταιρικούς συνεργάτες μας για την υποστήριξη τους.

Αν εκπροσωπείς κάποια επιχείρηση επικοινωνήσε με τη Σοφία Κουκουλάκη, s.koukoulaki@wwf.gr

Προϊόντα WWF

Τα προϊόντα WWF είναι μία από τις πηγές αδέσμευτων πόρων της οργάνωσης. Μέσα από τα προϊόντα ο κόσμος αναγνωρίζει το όνομά μας και έρχεται έτσι πιο κοντά στην οργάνωση και το έργο μας.

Ο στόχος μας πολύπλευρος όπως κάθε χρόνο:

- Να διατηρήσουμε τις υπάρχουσες συνεργασίες αλλά και να χτίσουμε νέες.
- Να μεγαλώσουμε τη συλλογή προϊόντων με νέες κατηγορίες.
- Να αυξήσουμε τα σημεία πώλησης και τις πωλήσεις.

Η σειρά προϊόντων WWF ξεκίνησε πριν 8 χρόνια και πια έχουμε μία ολοκληρωμένη συλλογή με:

- 13 εταιρίες επίσημους αδειούχους προϊόντων WWF.
- 14 διαφορετικές κατηγορίες προϊόντων.
- Πάνω από 400 κωδικούς προϊόντων.

Μπορείτε να βρείτε τα προϊόντα μας στο eshop μας www.wwf.gr/shop αλλά και στα γραφεία μας Λεμπέση 21, Αθήνα (καθημερινές 10:00-16:00).

Ανάλυση εσόδων

Γενικό σύνολο: **2.785.881 €**

ΙΔΙΩΤΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

Υποστηρικτές.....	417.520
Διακεκριμένοι Φίλοι.....	62.967
Υψηλοί & Μεγάλοι Δωρητές.....	19.000

Σύνολο: 499.487

ΚΟΙΝΩΦΕΛΗ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Ίδρυμα ΜΑΥΑ, για το σύνολο του προγράμματος του WWF Ελλάς.....	1.000.000
Ίδρυμα ΜΑΥΑ, για την μελέτη της εφικτότητας δημιουργίας καταπιστεύματος (Trust Fund) για την προστασία της ευρύτερης περιοχής των Πρεσπών.....	50.000
Ίδρυμα ΜΑΥΑ, για την υποστήριξη του προγράμματος για την προστασία της ευρύτερης περιοχής των Πρεσπών.....	50.000
Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη, για το σύνολο του προγράμματος του WWF Ελλάς.....	200.000
Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, για το πρόγραμμα «Καλύτερη Ζωή 2.0».....	133.632
Prince Albert II of Monaco Foundation, για το πρόγραμμα «LIFE Κυκλάδες».....	24.010
European Climate Foundation, για το πρόγραμμα «Ένα μέλλον για την Ελλάδα χωρίς λιγνίτη».....	36.335
Critical Ecosystems Partnership Fund, για το πρόγραμμα σύστασης και λειτουργίας του Prespa Ohrid Nature Trust.....	39.385
Κοινωνικός Ίδρυμα Ι. Σ. Λάτση, για το πρόγραμμα «Καλύτερη Ζωή 2.0».....	22.188
Ensemble Foundation, για την πρόσθετη χαρτογράφηση της θαλάσσιας περιοχής των Κυκλάδων.....	750

Σύνολο: 1.556.299

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Coca Cola Τρία Έπιλον, για την έκδοση και διάχυση του οδηγού προστασίας υγροτόπων.....	13.000
ΑΒ Βασιλόπουλος, για τη χρηματοδότηση του έργου βελτίωσης βιωσιμότητας αλιευτικού στόλου γρι-γρι της Καβάλας και βελτίωσης υπεύθυνης υδατοκαλλιέργειας.....	30.000
Ελαΐς-Unilever, για το πρόγραμμα βιώσιμης κατανάλωσης αλιευμάτων στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έτους ανάπτυξης.....	20.000
Eurobank Cards, από την κάρτα WWF Eurobank Visa.....	66.562
Αυγά Βλαχάκη, από τον χρηματοδοτικό μηχανισμό για την αγορά βιολογικών προϊόντων.....	8.000
ΕΜΒΝΕΕ Ελληνικοί Λευκόλιθοι, από την εταιρική εγγραφή των εργαζομένων.....	2.500
Vodafone Greece, στο πλαίσιο του προγράμματος Vodafone World of Difference.....	9.080
Mars Hellas, από τη χορηγία για την κάλυψη των φαρμακευτικών εξόδων του ειδικού σκύλου για την ανίχνευση δηλητηριασμένων δολωμάτων.....	500
Imerys, από την εταιρική εγγραφή εργαζομένων.....	1.000
Andriaki Shipping Co. Ltd. για το πρόγραμμα πρόληψης πυρκαγιών στην Άνδρο.....	24.165

Σύνολο: 174.807

ΠΡΟΪΟΝΤΑ WWF

Επίσημοι αδειούχοι

Raxos SA - Χαρτοσχολικά.....	1.500
Χάνος ΑΒΕΕ.....	1.500
Nef Nef ΑΕ.....	3.000
Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.....	403
Keen s.a - Ρούχα από βιολογικό βαμβάκι.....	1.800
Fab Sportswear - Μαγιό.....	2.500
Συνεργασίες δικτύου WWF - Λούτρινα ζωάκια & Ξύλινα παιχνίδια.....	9.425

Πωλήσεις

Πωλήσεις από γραφεία WWF Ελλάς (Αθήνας & Δαδιάς).....	14.584
Πωλήσεις από eshop.....	6.716

Σύνολο: 41.428

ΘΕΣΜΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

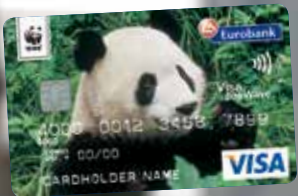
«Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χρηματοδοτικό μέσο για το περιβάλλον - LIFE Nature»: Συγχρηματοδότηση του προγράμματος «LIFE Κυκλάδες».....	169.445
«Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χρηματοδοτικό μέσο για το περιβάλλον - LIFE Nature»: Συγχρηματοδότηση του προγράμματος LIFE «Η επιστροφή του Ασπροπάρη».....	17.484
«Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χρηματοδοτικό μέσο για το περιβάλλον - LIFE Nature»: Συγχρηματοδότηση του προγράμματος LIFE «Προστασία του Μαυρόγυπα και του Όρνιου στη διασυννοριακή περιοχή της οροσειράς της Ροδόπης».....	9.788
«Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χρηματοδοτικό μέσο για την ανταλλαγή νέων εθελοντών στην Ευρώπη - Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εθελοντισμού (EVS)»: Χρηματοδότηση φιλοξενίας εθελοντών στο πρόγραμμα Δαδιάς.....	13.629
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χρηματοδοτικό μέσο για την έρευνα και την καινοτομία Horizon 2020: Χρηματοδότηση του προγράμματος «ΤΗΛΟΣ: Ανάπτυξη & λειτουργία ενός πρωτοτύπου συστήματος εξοικονόμησης ενέργειας».....	75.616
«Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χρηματοδοτικό μέσο για την εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση για την ανάπτυξη - DEAR»: Συγχρηματοδότηση του προγράμματος «Fish Forward» για τη βιώσιμη κατανάλωση αλιευμάτων στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έτους ανάπτυξης.....	75.591
«Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χρηματοδοτικό μέσο για την ενεργειακή αποδοτικότητα και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας - Intelligent Energy»: Συγχρηματοδότηση του προγράμματος «TopTen Max» για ενεργειακά αποδοτικές ηλεκτρικές συσκευές.....	540
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χρηματοδοτικό μέσο για την έρευνα και την καινοτομία Horizon 2020: Συγχρηματοδότηση του προγράμματος «MINOUW»: Αύξηση της επλκτικότητας της αλιείας.....	27.099

Σύνολο: 389.193

ΛΟΙΠΑ ΕΣΟΔΑ

WWF Ολλανδίας, για το πρόγραμμα βιώσιμης κατανάλωσης αλιευμάτων στη Μεσόγειο.....	40.000
WWF Ολλανδίας, για το πρόγραμμα του Περιβαλλοντικού Θεματοφύλακα.....	15.000
WWF Ελβετίας, για το πρόγραμμα Drop Debt for a Living Planet.....	37.500
WWF Σουηδίας, για την υποστήριξη διαχείρισης της παραλίας Σεκανίων στη Ζάκυνθο.....	29.743
WWF International, για τη συμμετοχή στη συνάντηση για τη Μεσογειακή Πρωτοβουλία.....	1.814
Έσοδα από τόκους.....	171
Αστική Μη Κερδοσκοπική (Μεταφορά υπολοίπων λογαριασμών μετά την εκκαθάρισή τους).....	439

Σύνολο: 124.667

15 χρόνια κοντά στο WWF

Με κάθε μου συναλλαγή στηρίζω τις δράσεις του WWF Ελλάς για την προστασία του ελληνικού περιβάλλοντος.

Δημήτρης Βερέμης κάτοχος κάρτας WWF Visa

Απόκτησε και εσύ τη WWF Visa
Συμπλήρωσε τώρα την αίτηση on line

Αν χρησιμοποιείς πιστωτική κάρτα για τις αγορές σου, ένας από τους τρόπους να στηρίξεις τις δράσεις μας είναι να ζητήσεις τη **WWF Visa** και να προσφέρεις πολύτιμη βοήθεια στην προστασία του περιβάλλοντος, **χωρίς καμία δική σου επιβάρυνση!**

Οι κάτοχοι της **WWF Visa** εδώ και 15 χρόνια έχουν στηρίξει δεκάδες περιβαλλοντικά προγράμματα, απλά χρησιμοποιώντας την κάρτα τους: προγράμματα ευαισθητοποίησης πολιτών και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης της σχολικής κοινότητας και δράσεις προστασίας πολύτιμων οικοτόπων, όπως τα Σεκάνια στη Ζάκυνθο που αποτελούν τη σημαντικότερη παραλία ωτοκίας της *Caretta caretta* στη Μεσόγειο ή το Εθνικό Πάρκο Δαδιάς, όπου βρίσκουν καταφύγιο και τελευταίο τόπο αναπαραγωγής σε όλα τα Βαλκάνια σπάνια αρπακτικά πουλιά.

Από το 2001 ως τον Ιούνιο του 2016, η Eurobank έχει αποδώσει στο WWF Ελλάς **πάνω από 1,6 εκατομμύριο ευρώ.**

Τη χρονιά που πέρασε, χάρη στην ετήσια υποστήριξη μέσω της WWF Visa:

- Καταγράψαμε τις πιθανές επιπτώσεις των αιολικών πάρκων της Θράκης στα απειλούμενα αρπακτικά πουλιά και προωθήσαμε πρακτικές για τη σωστή χωροθέτησή τους.
- Συμμετείχαμε στο συμβούλιο του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Δαδιάς, με στόχο τη λήψη καλύτερων διαχειριστικών μέτρων για την περιοχή.
- Συντηρήσαμε μαζί με τους κατοίκους της περιοχής τα έργα προστασίας της παραλίας των Σεκανίων η οποία φιλοξένησε φέτος, μια χρονιά ρεκόρ, 658 φωλιές της θαλάσσιας χελώνας!

Περίοδος αναφοράς απολογισμού: (1/7/2015 - 30/6/2016)

Αρχισυντάκτης:

Αλέξανδρος Κανδαράκης

Σχεδιασμός εντύπου:

Μάριος Βόντας
Δημιουργικό Τμήμα WWF Ελλάς

Copyright:

©WWF Ελλάς 2016

shop.wwf.gr

Ανακαλύψτε τα προϊόντα μας στο ηλεκτρονικό κατάστημα της οργάνωσης shop.wwf.gr, στο πωλητήριο στα γραφεία μας, αλλά και σε πάνω από 400 σημεία πώλησης σε όλη την Ελλάδα.

<http://www.youtube.com/wwfgrwebtv>

<http://www.facebook.com/WWFGreece>

http://twitter.com/WWF_Greece

Για ένα μέλλον όπου άνθρωπος και φύση συνυπάρχουν αρμονικά

Λεμπέση 21, 117 43 Αθήνα - Τηλ.: 210 3314893 - Fax: 210 3247578 - e-mail: support@wwf.gr

100

Το WWF αγωνίζεται για την προστασία του περιβάλλοντος σε 6 ηπείρους και σε περισσότερες από 100 χώρες.

1961

Το WWF ιδρύθηκε το 1961 στην Ελβετία.

1991

Το WWF ιδρύει γραφείο στην Αθήνα το 1991.

300

Στην Ελλάδα έχουμε υλοποιήσει περισσότερες από 300 δράσεις.

1995

Η οικονομική διαχείριση του WWF Ελλάς ελέγχεται από ορκωτούς λογιστές σε ετήσια βάση από το 1995.

80%

των περιβαλλοντικών δράσεων του WWF Ελλάς εντάσσεται στις παγκόσμιες προτεραιότητες του WWF.

5.000.000

Μας στηρίζουν περισσότεροι από 5.000.000 υποστηρικτές παγκοσμίως. Στην Ελλάδα έχουμε 11.000 υποστηρικτές.

